

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde
2022. gada 31. martā

Turpinājums
2022. gada 6. aprīlī

Sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs
Aldis Laviņš.

A. Laviņš.

Labrīt! Lūdzu sēdieties!

Turpinām tiesas sēdi.

Visupirms atvainojos lietas dalībniekiem un pieaicinātajām personām par nelielu kavēšanos. Laika apstākļi ir tādi, kādi tie ir un ikviens, kurš dodas uz darbu ar transportlīdzekli, šo iemeslu sapratīs.

Turpinām sēdi ar pieaicināto personu uzklausīšanu.

Esam ieplānojuši šodien tiesas sēdē darbu līdz apmēram pulksten 12.00, varbūt nedaudz kādu minūti pēc 12.00, un esam ieplānojuši uzklausīt četras pieaicinātās personas. Sāksim ar tiesībsargu, turpināsim ar Finanšu un kapitāla tirgus komisiju, pēc tam Latvijas Finanšu nozares asociāciju un uzklausīsim arī Finanšu izlūkošanas dienestu.

Pirms turpinām, vaicāšu pieteikuma iesniedzēju pārstāvim, Šķiņķa kungam, vai juridisku personu, kuru jūs pārstāvat šajā tiesas sēdē, mēs varam uzskatīt, ka pārstāvība tiek īstenota pilnā apmērā, jo esam saņēmuši ziņu, ka viens no šīs juridiskās personas pārstāvjiem slimības dēļ nevar šodien būt tiesas sēdē. Vai pārstāvība tiks nodrošināta tādā apmērā, kurā juridiskā persona necels iebildumus par to, ka tā ir īstenojusi savas procesuālās tiesības?

M. Šķiņķis.

Jā, godātā tiesa.

A. Laviņš.

Paldies. Tātad, uzklausīsim pieaicināto personu – tiesībsargu. Un tiesībsargu šajā tiesas sēdē pārstāv Tiesībsarga biroja Sociālo, ekonomisko un kultūras tiesību nodaļas juridiskā padomniece Ilona Lošakas kundze.

Lošakas kundze, vai jūs esat pieslēgusies tiesas sēdei?

I. Lošaka.

Jā, esmu pieslēgusies.

A. Laviņš.

Jā, paldies. Personu apliecinājoši dokumenti ir iesniegti un pēc tiem mēs varam pārliedzināties par jūsu personas identitāti. Paldies.

Vārds jums. Bet, pirms dodu jums vārdu, kā ierasti, es aicināšu jūs izteikties tieši par tiem jautājumiem, kuri vispirms interesē Satversmes tiesu, proti, aicināšu jūs izteikties par finanšu līdzekļu, kas noguldīti kredītiestādē, tiesisko statusu, kā arī kredītiestāžu pienākumiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas izskaušanas jomā, un iespēju šādiem līdzekļiem palikt civiltiesiskajā apgrozībā. Un protams, ja Tiesībsarga biroja pārstāvei ir vēl citi aspekti, kurus vēlaties darīt zināmus tiesai, tas būs iespējams.

Lūdzu, vārds jums viedokļa sniegšanai.

I. Lošaka.

Paldies.

Labdien, godājamā tiesa un godājamie procesa dalībnieki! Tātad sākšu vispirms ar kredītiestādē noguldīto līdzekļu piederības jautājumu.

Vispirms vēlos paskaidrot, ka tiesībsargs sākotnēji ir vadījies no Civillikumā noteiktajiem īpašumtiesību nodibināšanas veidiem, vienlaikus nevērtējot noguldījumu kā aizdevumu, ņemot vērā, ka ne katri līdzekļi, kas ieskaitīti kredītiestādes kontā, ir uzskatāmi par noguldījumu vai aizdevumu tā klasiskajā izpratnē. Taču iepazīstoties ar argumentiem, kas liecina, ka tieši šajā gadījumā attiecībā uz subordinēto depozītu bankai ir piešķiramas no aizdevuma darījuma izrietošās tiesības attiecībā uz noguldījumu, lai banka varētu ar to rīkoties, tiesībsargs piekrīt izpratnei, ka subordinētā depozīta veidā bankā noguldītie līdzekļi ir bankas īpašums.

Tomēr vēlamies uzsvērt, ka šim faktam nav izšķirošas nozīmes, jo Satversmes 105. pants neaizsargā personas tiesības paturēt īpašumā līdzekļus, kas iegūti noziedzīgā ceļā. Šādiem līdzekļiem jābūt izņemtiem no civiltiesiskās apgrozības.

Izskatāmajā lietā ir būtiski, ka ar spēkā stājušos tiesas nolēmumu tika atzīts, ka līdzekļi noteiktajā apmērā, kas ir noguldīti kredītiestādes kontos, ir iegūti noziedzīgā ceļā. Šādu līdzekļu atrašanās finanšu sistēmā ir nepieļaujama un līdz ar to tie ir jākonfiscē.

Tam faktam, ka šie noziedzīgi iegūtie līdzekļi tika sapludināti ar citu noguldītāju līdzekļiem, ar legālas izcelsmes līdzekļiem, nav izšķirošas nozīmes, jo šāda sapludināšana ir neizbēgama, ja kredītiestāde ar noguldījumu rīkojas, īstenojot savu komercdarbību.

Arī starptautiskajos tiesību dokumentos, tostarp Varšavas konvencijā, Palermo konvencijā, kā arī direktīvā Nr. 2014-42-ES ir ņemta vērā šādas līdzekļu sapludināšanas iespējamība paredzot, ka dalībvalstis nodrošina to, ka konfiskācijas pasākumi var tikt īstenoti arī tad, ja noziedzīgi iegūtie līdzekļi pilnīgi vai daļēji ir pievienoti likumīgas izcelsmes īpašumam, un šajā gadījumā konfiskācijas pasākumu vēršana uz šo likumīgās izcelsmes īpašumu, nepārsniedzot noziedzīgi iegūto līdzekļu vērtību. Direktīva Nr. 2014-42-ES preambulas 11. punktā norāda, ka noziedzīgi iegūti līdzekļi var iekļaut jebkuru īpašumu, tostarp tādu, kas ir bijis pilnībā vai daļēji pārveidots vai pārvērsts par citu īpašumu un tādu, kas ir bijis apvienots ar īpašumu, kas iegūts no likumīgajiem avotiem.

Tam, ka saskaņā ar maksātnespējas regulu tie iekļauti kredītiestādes mantas sarakstā un izlietojami kreditoru prasījumu apmierināšanai, un maksātnespējas procesa nodrošināšanai, arī šajā lietā nav nozīmes, jo maksātnespējas regulējums neattiecas uz rīcību ar noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem. Noziedzīgi iegūtie līdzekļi nepiedalās civiltiesiskajā aprītē un uz tiem nevar attiekties regulējums, kas nosaka legālu līdzekļu aprīti. Rīcību ar noziedzīgi iegūtu mantu nosaka Kriminālprocesa likums un Noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācijas izpildes likums.

Pieteicēji, šim apgalvojumam arī tiesībsargs pievienojas, nav ievērojuši arī Satversmes tiesas likumā noteikto konstitucionālās sūdzības iesniegšanas termiņu, jo atskaites punkts sūdzības iesniegšanai ir lēmumu kriminālprocesā, ar kuriem līdzekļi tiek atzīti par noziedzīgi iegūtiem, stāšanās spēkā.

Pārejot pie kredītiestādes pienākumiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā. Vēlos uzsvērt, ka tie ir noteikti Novēršanas likumā. Tā, piemēram, 6. pantā noteikts kredītiestādes pienākums izveidot uz risku novērtējuma balstītu iekšējās kontroles sistēmu, kas sevī ietver klientu izpēti un to veikto darījumu uzraudzību visā darījuma attiecību laikā.

Turklāt, ir jāņem vērā, ka kredītiestāde ir izpildījusi Novēršanas likumā noteiktos pienākumus, ja kontroles sistēma ir efektīva. Uz to norāda arī Augstākās tiesas Senāts 2021. gada 10. marta lietā Nr. SKA-70-2021, secinot, ka ar to vien, ka bankā vispār ir izstrādāta iekšējās kontroles sistēma, minētā 6. panta prasības nav izpildītas.

Pieņemums, ka līdz ar finanšu līdzekļu noguldīšanu kredītiestādē šie līdzekļi kļūst legāli, jo sajaucas ar citiem kredītiestādes īpašumā esošajiem finanšu līdzekļiem, un nav vairs izdalāmi no visa līdzekļu kopuma, nav korekts no Novēršanas likuma viedokļa un neatbilst legalizācijas novēršanas sistēmas mērķim un būtībai. Ja pieņemam, ka banka attiecībā uz tajā noguldītajiem līdzekļiem ir labticīgs ieguvējs, tikai tāpēc vien, ka tajā ir izveidota iekšējās kontroles sistēma, un, protams, izņemot gadījumus, kad ir pierādīta bankas ļaunprātība, tad praktiski tiek izslēgta iespēja

konfiscēt finanšu sistēmā iepludinātos noziedzīgi iegūtos līdzekļus *in rem* procesā, jo šis process nav vērsts uz personas vainas pierādīšanu, bet mantas izcelsmes pierādīšanu.

Bankas atzīšana par labticīgu trešo personu šādos gadījumos būtu pretrunā ar Novēršanas likuma regulējumu un tādējādi netiktu sasniegts mērķis – izņemt no apgrozības, no finanšu sistēmas noziedzīgi iegūtos līdzekļus. Labticīgu trešo personu raksturo, ka tā nezināja, tā nevarēja un tai nevajadzēja zināt par šāda nodarījuma esību, par līdzekļu noziedzīgo izcelsmi.

Taču tas nesaskan ar banku pienākumiem novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu apriti finanšu sistēmā, kas izriet no Novēršanas likuma un starptautiskajām saistībām.

Un visbeidzot. Iespēja noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem palikt civiltiesiskajā apgrozībā. Ar brīdi, kad līdzekļi atzīti par noziedzīgi iegūtiem, nav iespējama turpmāka šo līdzekļu apgrozība un nav iespējams arī izlietot prasījuma tiesību. Šādu līdzekļu atrašanos civiltiesiskajā apgrozībā nepieļauj nedz Civillikums, nedz Novēršanas likums. Brīdis, ar kuru noziedzīgi iegūti līdzekļi tiek atzīti par noziedzīgi iegūtiem, kļūst par atskaites punktu turpmākai rīcībai ar šiem līdzekļiem. Un šāds brīdis ir tiesas nolēmuma stāšanās spēkā kriminālprocesā.

Attiecībā uz to, vai konfiskācija ir uzskatāma par izņemšanu no civiltiesiskās apgrozības, tiesībsarga ieskatā, jā, tā ir izņemšana no civiltiesiskās apgrozības. Bet šeit ir jāņem vērā, ka valsts rīcība ar konfiscētajiem līdzekļiem, ieskaitot tos budžetā un turpmāk izlietojot tos noteiktiem mērķiem, nav uzskatāma par noziedzīgi iegūtu līdzekļu atstāšanu civiltiesiskajā apgrozībā. Šeit ir būtiski arī ņemt vērā, ka, piemēram, atbilstoši Noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācijas izpildes likuma 45. pantam, kas nosaka rīcību ar valsts labā konfiscētajiem līdzekļiem, daļu no šādiem līdzekļiem novirza cīņai tieši ar finanšu un ekonomiskajiem noziegumiem un, tostarp, arī atbalsta sniegšanai noziedzīgos nodarījumos cietušajiem.

Valsts tiesības rīkoties ar konfiscētajiem līdzekļiem nav pretrunā ar arī starptautiskajos tiesību aktos nostiprinātajām atziņām. Tā, Palermo, Vīnes, Varšavas konvencijas nosaka, ka noziedzīgi iegūtus līdzekļus vai īpašumu, ko kāda dalībvalsts ir konfiscējusi, saskaņā ar attiecīgo konvenciju noteikumiem, šī dalībvalsts realizē saskaņā ar savu iekšējo normatīvo aktu noteikumiem un administratīvajām procedūrām.

Paldies, godājamā tiesa un procesa dalībnieki. Man viss.

A. Laviņš.

Paldies par lakoniski sniegto viedokli.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Jā, paldies.

Labdien. Sakiet, lūdzu, vai jūs varētu precizēt. Savā runā jūs teicāt, ka Satversmes 105. pants neaizsargā tādus finanšu līdzekļus, kas atzīti par noziedzīgi iegūtu mantu. Bet vai jūs, lūdzu, varētu precizēt, no kura brīža tad Satversme neaizsargā šādu mantu? Vai tas ir tas brīdis, kad ir pieņemts lēmums, ar kuru ir atzīta manta par noziedzīgi iegūtu, vai tas ir kāds cits brīdis? Tieši tādēļ arī ir svarīgi izšķiroši, kurš tad ir tas brīdis, jūsuprāt, kad Satversme neaizsargā šādu mantu. Paldies.

I. Lošaka.

Paldies par jautājumu.

Tas būtu tiesas lēmuma stāšanās spēkā kriminālprocesā, ar kuru šie līdzekļi atzīti par noziedzīgi iegūtiem, jo ir jābūt atskaites punktam. Un līdz tam punktam, kamēr līdzekļi ar tiesas spriedumu nav atzīti par noziedzīgi iegūtiem, mēs varam runāt tikai par pieņēmumu, vai tie ir vai nav noziedzīgi iegūti, bet nevar apgalvot noteikti. Tas būtu pretrunā prezumpcijai, ka nu mēs nevaram atzīt jebkurus līdzekļus par noziedzīgi iegūtiem tikai uz pieņēmuma pamata.

A. Laviņš.

Paldies. Man būs šāds jautājums, un to es esmu uzdevis arī iepriekšējās tiesas sēdēs.

Un mans jautājums ir saistīts ar to, lai plaši, sistēmiski izprastu Satversmes 105. panta tvērumu. Un jautāšu jums kā Tiesībsarga biroja pārstāvei. Sakiet, lūdzu, kura privātpersona, jūsuprāt, ir tiesīga apstrīdēt tiesisko regulējumu par noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskāciju. Jūs saskatāt kādu privātpersonu, kurai būtu šādas tiesības? Respektīvi, ir jākonstatē aizskārums un aizskārums ir priekšnoteikums, lai vērstos Konstitucionālajā tiesā, lai pārbaudītu šāda regulējuma satversmību.

Kā Tiesībsarga birojā šo jautājumu uztver?

I. Lošaka.

Jā, paldies. Paldies par jautājumu.

Šajā konkrētajā procesā šādu personu mēs nesaskatām. Protams, ja pieņemtu, ka ir labticīgais ieguvējs, tam būtu šādas tiesības, jā. Bet šajā lietā, kā jau es norādīju, labticīgais ieguvējs nevar būt pēc būtības. Tāpēc mēs nesaskatām personu, kurai būtu šādas tiesības.

A. Laviņš.

Jā, tā tad jūs sakāt, ka nevienai no privātpersonām nevarētu rasties 105. panta aizskārums un līdz ar to nav tiesību vērsties Konstitucionālajā tiesā, lai pārbaudītu šāda regulējuma tiesiskumu. Bet vai tiesiskā demokrātiskā valstī varētu būt pieļaujama tāda situācija, ka kāds no normatīvajiem regulējumiem netiek pakļauts tiesas kontrolei?

I. Lošaka.

Paldies. Tiesas kontrolei joprojām šis normatīvais regulējums var tikt pakļauts. Likumdevējs vai tiesībsargs, piemēram, var iesniegt prasību Satversmes tiesā gadījumā, ja rodas šaubas par konstitucionālo regulējumu.

Konkrētajā gadījumā, protams, ir jau izskanējis šajā procesā arī tas gadījums, ka regulējums ir nepilnīgs tādā ziņā... vispār viņš ir nepilnīgs tādā ziņā, ka varbūt neparedz pietiekamu labticīgo pieteicēju aizsardzību. Jā, tam varētu piekrist, bet tas nav attiecībā uz šo procesu. Paldies.

A. Laviņš.

Respektīvi, jūsu atbilde attiecībā uz to, vai kāds no normatīvā regulējuma... vai daļa no normatīvā regulējuma ir palikusi ārpus tiesas kontroles, jūs sakāt, ka ir taču arī abstraktās konstitucionālās kontroles iespēja un šis ir veids, kā var pārbaudīt šā regulējuma satversmību. Bet privātpersonas, lai kuras tās būtu, fiziskas vai juridiskas, tās nav tiesīgas vērsties, jo 105. pants neaizsargā tādus līdzekļus, tādu īpašumu, kas ir iegūts noziedzīga ceļā. Tā es saprotu... Vai es pareizi saprotu jūsu pozīciju?

I. Lošaka.

Jā, tādu īpašumu, kas ir atzīts jau par noziedzīgi iegūtu... tāpat, ir ticis iegūts noziedzīgā ceļā. Tādu neaizsargā, jā.

A. Laviņš.

Paldies.

Kolēģi, tiesneši... vai būs papildu jautājumi?

Vārds jautājumiem tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Labrīt! Man būtu jautājums saistībā ar labticīgumu. Tas, ko jūs arī norādāt viedoklī un arī ko jūs tikko teicāt. Jūs norādāt, ka attiecībā uz kredītiestādi, ņemot vērā tās darbības specifiku un Novēršanas likuma prasības, kredītiestādi nevar atzīt par labticīgu naudas līdzekļu ieguvēju. Vai tas nozīmē, ka, jūsuprāt, labticīguma kritērijs ir saistīts ar kredītiestādes statusu un pienākumiem vispār, neatkarīgi no tā, vai konkrētajā gadījumā varēja un tai vajadzēja zināt, ka naudas līdzekļi ir iegūti noziedzīgā ceļā... respektīvi, es gribu precizēt, vai, jūsuprāt, kredītiestādei visos gadījumos automātiski jau no statusa izriet tas, ka viņa varēja vai viņai vismaz vajadzēja zināt?

I. Lošaka.

Paldies par jautājumu.

Jā, attiecībā uz kredītiestādē noguldītajiem līdzekļiem kredītiestādei vajag zināt šo līdzekļu izcelsmi. Tātad, vai viņa zināja? Jā, mēs varētu pieņemt, ka nezināja, bet vajadzēja zināt.

A. Kučs.

Paldies.

Un tad turpinot. Es saprotu no atbildes uz mana kolēģa jautājumu, ka arī tas, ka banka nav bijusi labticīgs ieguvējs, tas ir pamats, kāpēc viņa nevarētu, teiksim, apstrīdēt šo regulējumu. Vai es pareizi sapratu?

I. Lošaka.

Jā.

A. Kučs.

Bet kā tad šinī gadījumā jūs skatāties uz *ERGO TEC*... teiksim, kas ir viens no kreditoriem. Vai mēs varam teikt, ka arī viņš nevar apstrīdēt šādu regulējumu? Vai arī attiecībā uz viņu jūs saredzat to, ka viņš nav bijis labticīgs? Vai jūs redzat kādus citus šķēršļus, kāpēc šis kreditors arī nevarētu apstrīdēt šo regulējumu?

I. Lošaka.

Paldies.

Attiecībā uz kreditoru varu teikt, ka šajā gadījumā kreditoram nav tiešs tiesību aizskārums, kas izriet no apstrīdētajām tiesību normām, jo konfiscēta tiek kredītiestādes manta, nevis konkrēti šā kreditora. Un nevar zināt, vai maksātnespējas procesā tās prasības tiks vai netiks apmierinātas. Līdz ar to šis tiesību aizskārums nav reāls.

A. Kučs.

Sapratu atbildi. Paldies jums.

A. Laviņš.

Es paturpināšu šajā brīdī.

Atbildot uz mana kolēģa Artūra Kuča jautājumu jūs teicāt, ka attiecībā uz kreditoru nav saskatāms tiešs viņa pamattiesību aizskārums. Attiecībā uz kuru personu jūs saskatāt tiešu viņa pamattiesību aizskārumu un kuru pamattiesību aizskārumu jūs saskatāt konkrētajā situācijā? Varat sniegt šādu atbildi?

I. Lošaka.

Jā, paldies.

Šajā gadījumā nav saskatāms tiesību aizskārums nevienam no pieteicējiem un es arī nesaskatu tam citu personu tiesību aizskārumu šajā gadījumā.

A. Laviņš.

Paldies. Ja tiesnešiem jautājumu vairāk nav, vārds jautājumu uzdošanai ir pieteikuma iesniedzēju pārstāvim. Šķiņķa kungs, lūdzu!

M. Šķiņķis.

Labdien. Mans pirmais jautājums. DNB lietā Satversmes tiesas Nr. 2016-07-01 lietas apstākļi bija tādi, ka manta bija atzīta par noziedzīgi iegūtu mantu. Neskatoties uz to, Satversmes tiesa sprieduma 17. punktā atzina tās noņemšanu personai ar Satversmes 105. panta ierobežojumiem. Neskatoties uz to, ka mantu atzina par noziedzīgi iegūtu, tai tika nodrošināta 105. panta aizsardzība.

Vai Satversmes tiesa kļūdījās tajā lietā? Kas ir tie apstākļi, kādēļ šajā gadījumā par noziedzīgi iegūtu atzīta manta nebūtu jāuzskata par tādu, kuru aizsargā Satversmes 105. pants?

I. Lošaka.

Paldies. Mēs šobrīd runājam par noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem, kas ir noguldīti kredītiestādē, un šādi līdzekļi ir jāizņem no civiltiesiskās apgrozības. Ja runa ir, piemēram, par mantu, ko kredītiestāde ir ieguvusi, piemēram, dzīvoklis, autotransports, ko tā ir ieguvusi kā privātpersona, tad šajā gadījumā var runāt par kredītiestādes kā labticīgā ieguvēja tiesību aizsardzību, bet ne attiecībā uz noguldījumiem.

M. Šķiņķis.

Šajā gadījumā mēs runājam par nozagtu mantu – nozagtu naudu, kas ir nonākusi bankā. Tad jūs sakāt, ka, ja ir nozagta nauda, tad 105. pants to mantu neaizsargā, bet ja ir nozagta māja vai mašīna, tad 105. pants aizsargā.

I. Lošaka.

Paldies. Runa ir šobrīd par kredītiestādes komercdarbību un no šīs komercdarbības vistiešākajā veidā izrietošiem pienākumiem – cīnīties ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu ieplūšanu finanšu sistēmā. Un tā ir tā robežšķirtne. Tas ir viens.

Un otrs. Noziedzīgi iegūta manta ne vienmēr pati par sevi manta ir noziedzīga. Teiksim, mašīna vai dzīvoklis pats par sevi. Tas var tikt atdots cietušajam, tas var tikt atstāts labticīgajam ieguvējam, kompensējot cietušajiem, savukārt, finanšu līdzekļi, kas ir iegūti noziedzīgu nodarījumu rezultātā, piemēram, narkotiku tirdzniecība, ieroču tirdzniecība... vienalga, šie līdzekļi... tiem ir jābūt izņemtiem no civiltiesiskās apgrozības. Tur nav cietušā un tur nav nekādas kompensācijas iespējas. Vienkārši šiem līdzekļiem ir jābūt izņemtiem.

M. Šķiņķis.

Skaidrs... nu, nav skaidrs, bet atbildi pieņemu.

Nākamais jautājums. Tiesībsargs 2017. gada 8. februāra vēstulē iesniegumā Saeimas Juridiskās komisijas Krimināltiesību politikas apakškomisijai... vēstule ir lietas materiālos... analizē Vīnes konvenciju, ko jūs arī pieminējāt, 5. pantu, Palermo konvencijas 12. pantu, ko jūs arī pieminējāt, direktīvu 2014-42 un izdara galu galā tādu secinājumu... es citēju... “tādējādi starptautiskās saistības pieļauj trešo personu īpašumtiesību ierobežošanu vienīgi noteiktos gadījumos”. Tiesībsargs vismaz 2017. gadā ir uzskatījis, ka ir apgriezts princips... nevis, ka trešās personas mantu var izņemt vienmēr, ja vien nav kādu īpašu apstākļu, bet otrādi... ka īpašos izņēmuma gadījumos trešās personas mantu var atņemt.

Vai tiesībsargs ir mainījis savu pozīciju šajā jautājumā?

I. Lošaka.

Paldies.

Tiesībsargs nav mainījis savu pozīciju. Taču šis jautājums ir pavisam par kaut ko citu. Atkal. Tie ir noziedzīgi iegūti līdzekļi, kuru atrašanās finanšu sistēmā nav iespējama turpmāka. Tātad, vienīgais veids, kā tos izņemt, ir konfiskācija. Un līdz ar to, lai pie kā šie finanšu līdzekļi atrastos, tātad, tie ir jāizņem. Vēl jo vairāk, ja mēs runājam par kredītiestādi. Pirmām kārtām, šiem līdzekļiem tur vispār nevajadzētu nonākt. Bet, ja reiz tie ir tur nonākuši, tad tie ir izņemami. Tā kā tās ir dažādas lietas. Mēs nerunājam par dzīvokļu atņemšanu privātpersonām, mēs runājam par noziedzīgi iegūtu līdzekļu izņemšanu no finanšu aprites.

M. Šķiņķis.

Labi. Tad man ir nākamais jautājums. Jūs savā viedoklī, runājot par pamattiesību ierobežojuma leģitīmo mērķi, norādījāt trīs aspektus: novērst legalizāciju, nepieļaut līdzekļu civiltiesisko apriti, novērst labuma gūšanu noziedzniekam no legalizācijas.

Par līdzekļu civiltiesisko apriti es jums nejautāšu. To mēs jau iepriekšējā tiesas sēdē noskaidrojām, ka līdzekļi paliek aprītē. Tāpēc vispirms jautājums par labuma gūšanu noziedzniekam. Vai tiesībsargs neuzskata, ka gadījumā, ja šim noziedzniekam, kam ir prasījums pret kredītiestādi, kreditora prasījums, un tas tiek noņemts. Vai jums nešķiet, ka leģitīmais mērķis tiek sasniegts? Noziedznieks nekādu labumu vairs negūst.

I. Lošaka.

Paldies par jautājumu.

Vispirms par palikšanu civiltiesiskajā apgrozībā. Ar konfiskāciju līdzekļi tiek izņemti, tie nepaliek. Bet, labi... runājot par mērķi. Šie līdzekļi tika atzīti par noziedzīgi iegūtiem *in rem* procesā. Noziedznieks netika noteikts. Tā persona, kuras kontos šie līdzekļi atradās, ja es nemaldos, nav atzīta par noziedznieku. Jebkurā gadījumā, uz tiem

tiesību vairs nav nevienam, un tie ir vienkārši izņemami. Tātad, ir atjaunojams tas statuss, kāds ir bijis, pirms šie līdzekļi vispār nonāca finanšu aprītē.

M. Šķiņķis.

Es nesapratu... tad tādā gadījumā, kurš ir bijis tas ļaunprātīgais... kurš ir izdarījis noziegumu, ja reiz ir manta atzīta par noziedzīgi iegūtu... vai ar to, ka prasījums tiek noņemts tam, pret kuru ir šis process, vai tas nenodrošina, ka šī ķēde, kā kolēģi to nosauca, šī noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas ķēde ir pārrauta? Kāds labums ir tai personai, kurai prezumē, ka viņa ir izdarījusi noziegumu, ja viņai vairs nav prasījuma, viņa vairs nevar tikt pie naudas līdzekļiem, kas atrodas bankā.

I. Lošaka.

Paldies. Nu, redziet, noziedzīgi iegūtu līdzekļu aprīte – tā ir tāda sarežģīta un komplicēta... ļoti komplicēta ķēde, viņa nesastāv no diviem posmiem. Un noskaidrot šo ķēdi, katru tās posmu, no kurienes un kas ir tas avots, protams, tas ir tiesībsargājošo iestāžu uzdevums, bez šaubām. Mēs šeit runājam par gala rezultātu, par to, ka mēs esam nonākuši izmeklēšanas rezultātā pie tā, ka, lūk, šie līdzekļi ir noziedzīgi iegūti. Vai vainīgās personas tiks sodītas, tas ir cits process un cits jautājums. Šajā gadījumā mēs nezinām... vēlreiz atkārtosim... vai tās personas, kuras noguldīja šos līdzekļus, ir tie noziedznieki. Tas, cik es zinu, nav noskaidrots.

Tātad, mērķis šim procesam nav sodīt kādu personu, šī procesa mērķis bija izņemt līdzekļus, kas iegūti noziedzīgā ceļā, no finanšu aprītes, lai tie neturpinātu savu ceļu tālāk. Un tas ar šo te konfiskācijas brīdi arī tiktu panākts.

A. Laviņš.

Šinī brīdī es iejaukšos.

Es sapratu, ka mazliet savādāk ir jautājums formulēts: vai šīs personas prasījuma tiesības pret banku, konfiscēšana, var sasniegt tos pašus leģitīmos mērķus. Es tā šo jautājumu sapratu, ko Šķiņķa kungs uzdeva. Par leģitīmā mērķa sasniegšanu, ja tiek konfiscēti nevis šie līdzekļi, bet gan prasījuma tiesības, respektīvi, konta īpašnieka prasījuma tiesības tiek konfiscētas. Vai tiek sasniegts tas pats leģitīmais mērķis?

I. Lošaka.

Paldies. Jautājumu sapratu.

Nē, konfiscējot prasījuma tiesības, leģitīmais mērķis netiktu sasniegts. Par noziedzīgi iegūtiem tika atzīti līdzekļi noteiktā apmērā, kas atrodas kredītiestādes kontos nevis prasījuma tiesības uz tiem. Konfiscējot prasījuma tiesības, tiek krietni apšaubīta šo līdzekļu konfiskācija reālā, jo subordinētie depozīti ir pašās beigās, kā tas ir zināms, maksātnespējas procesā. Un turklāt... kāds tad ir mērķis, ja vispār runāsim par mērķi. Mēs esam noziedzīgi ieguvuši piecus miljonus... nu, šeit gan nav pieci

miljoni, nu, bet tā tēlaino runājot... Tad mums tie arī ir jāizņem no sistēmas, no finanšu sistēmas, nevis jāpieļauj, ka tie paliek. Saprotiet, ja šie līdzekļi paliks tagad kredītiestādes mantā un tiks izmantoti kreditora prasījuma apmierināšanai, maksātnespējas procesa nodrošināšanai, tas nav nekas cits, kā noziedzīgi iegūtas naudas līdzekļu atmazgāšanas turpināšana, kurā nu jau piedalīsies tās personas, kas tos līdzekļus izlietos. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Atbilde ir saņemta. Vai ir citi jautājumi?

M. Šķiņķis.

Jā. Tas mani noveda pie nākamā jautājuma... pēdējā atbilde par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, kuru turpinās citas personas.

Jautājums ir tāds. Negodprātīgajiem bankas kreditoriem, kuriem noņem prasījuma tiesības... ir palikuši tikai godprātīgi kredītiestādes kreditori. Arī Latvijas valsts ar saviem budžeta prasījumiem. Tagad šī nauda, kas atrodas bankā, kuru sadalīs godprātīgi kreditori, arī Latvijas valsts, nonāk pie Latvijas valsts kā bankas kreditora. Jūs varat izsekot?... Bankā esoša nauda nonāk pie Latvijas valsts kā šīs bankas godīga kreditora. Vai jūs apgalvotu tagad, ka Latvijas valsts ir tā, kas pabeidz šo noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizāciju?

I. Lošaka.

Tāds jau ir konfiskācijas mērķis – nepieļaut šo situāciju: lai nauda tur nepaliek un lai to tālāk neizmanto noziedzīgiem mērķiem. Jo konfiscētie līdzekļi, kā jau es teicu, tiem ir cits tiesiskais statuss un arī to izlietošanas mērķi ir citi. Tā kā tās ir divas dažādas lietas – maksātnespējas process un konfiskācija. To nevajadzētu jaukt. Paldies.

M. Šķiņķis.

Jā. Man ir vēl burtiski pēdējais jautājums.

Tātad atgriezoties vēlreiz pie konvencijām un Latvijas starptautiskajām saistībām. Vai es tad pareizi saprotu jūsu pozīciju. Piemēram, Vīnes konvencijas 5. pants runā par to, ka konfiskācija nedrīkst skart labticīgas trešās personas. Par to runā arī direktīvas 6. pants... direktīvas Nr. 2014-42... Vai jūsu pozīcija ir tāda, ka šīs tiesību normas, kas Latvijai ir saistošas, neattiecas uz naudu, uz finanšu līdzekļiem? Uz visiem citiem... noziedzīgi iegūtu mantu... uz mašīnām, mājām, uzvalkiem attiecas, bet uz naudu, ja tā ir nozagta, tad šie panti neattiecas.

I. Lošaka.

Paldies. Protams, tas tā nav. Bet te nevajag jaukt kopā dažādas lietas. Pirmkārt, mēs runājam par labticīgās trešās personas tiesību aizskārums. Jūs savā jautājumā

pieminējāt labticīgo trešo personu... Es pamatoju, kāpēc banka nevarētu tikt atzīta par labticīgo trešo personu šobrīd un, otrkārt, noziedzīgi iegūti līdzekļi, kas iegūti noziedzīgu nodarījumu ceļā, nedrīkst palikt finanšu sistēmā. Nedrīkst. Uzvalks – pats par sevi drīkstētu, bet noziedzīgi iegūti līdzekļi nē.

A. Laviņš.

Paldies. Atbildes ir saņemtas. Jautājumi ir uzdoti.

Vārds jautājumu uzdošanai Saeimas pārstāvjiem. Lūdzu! Jums būs jautājumi tiesībsarga pārstāvei?

J. Priekulis.

Labdien, godātā tiesa! Paldies. Jautājumi nebūs.

A. Laviņš.

Paldies.

Lošakas kundze, paldies jums par dalību tiesas sēdē un sniegto viedokli, kā arī sniegtajām atbildēm uz uzdotajiem jautājumiem. Novēlēšu jums jauku dienu! Varat atslēgties no tiesas sēdes.

I. Lošaka.

Paldies.

A. Laviņš.

Turpinām ar nākamo pieaicināto personu uzklauššanu. Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvjus uzklaušsim.

Satversmes tiesas rīcībā ir iesniegta pilnvara, no kuras redzams, ka šo institūciju šajā tiesas sēdē ir tiesīga pārstāvēt iestādes juriskonsulte Inga Pētersone, Līga Medne vai Sarmīte Glāzere. Kas šajā tiesas sēdē Finanšu un kapitāla tirgus komisiju pārstāvēs?

I. Pētersone.

Labrīt, godātā tiesa, lietas dalībnieki, pieaicinātās personas. Mēs lūdzam tiesu ļaut komisijas pārstāvību īstenot šādā veidā, ka komisijas viedokli pamatā sniegšu es, savukārt pēc tam kolēģes, kuras ir ekspertes katra savā jomā, sniegs atbildes uz komisijas un lietas dalībnieku uzdotajiem jautājumiem.

A. Laviņš.

Tā... paldies. Noprecizēsim. Uzraksts uz ekrāna ir ar ļoti maziem burtiem un es to no šīs vietas nevaru salasīt. Jūs esat...

I. Pētersone.

Inga Pētersone.

A. Laviņš.

Inga Pētersone. Paldies. Jā, personu apliecinoši dokumenti ir iesniegti visām trim pārstāvēm. Un tiesas sēdei pieslēgusies ir arī Līga Medne un Sarmīte Glāzere?

S. Glāzere.

Jā, Sarmīte Glāzere ir pieslēgusies.

A. Laviņš.

Un trešā pārstāve? Līga Medne? Mednes kundze? Jūs arī esat? Nedzirdam. Mikrofons nav ieslēgts. Varat dot ziņu kādu, ka jūs... Nu, jā.... mēs joprojām jūs nedzirdam.

Labi, tehniskās problēmas lūdzu pacentieties novērst...

Tātad, vārds Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvei Ingai Pētersones kundzei un, Pētersones kundze, lūdzu, tāpat... visupirms sniedziet atbildes uz šajā tiesas sēdē norādītajiem jautājumiem, kas visupirms tiesu interesē.

Lūdzu, jums vārds.

I. Pētersone.

Paldies, godājamā tiesa! Vēlreiz sveicināti visi klātesošie!

Tātad, pildot tiesas lūgumu, es vispirms sniegšu atbildes uz Satversmes tiesas uzdotajiem jautājumiem, bet vēlāk papildus vērsīšu uzmanību uz diviem aspektiem, kuriem komisijas ieskatā ir būtiska nozīme šīs lietas izskatīšanā. Tas ir, Noguldījumu garantiju fonda iesaistes aspektam, kā arī strādājošas un maksātnespējīgas kredītiestādes atšķirībām.

Šī viedokļa sniegšanai lūdzu tiesu atvēlēt man 15 minūtes laika, savukārt pēc tam mēs ar kolēģēm labprāt atbildēsim uz tiesas un lietas dalībnieku uzdotajiem jautājumiem.

Atbildot uz pirmo tiesas jautājumu par to, kam pieder noguldītie līdzekļi bankā, komisija jau ir sniegusi savu viedokli un pie tā arī paliek, ka kredītiestādei nodotie naudas līdzekļi ir manta, uz kuru naudas devējam vai noguldītājam zūd īpašumtiesības un tā vietā naudas devējs iegūst prasījuma tiesības pret kredītiestādi par saistību izpildi jeb atpakaļsamaksu. Un nodotie līdzekļi kļūst par kredītiestādes īpašumu.

Papildus šim civiltiesiskajam aspektam, ko komisija plašāk bija aplūkojusi jau savā rakstiskajā tiesai iesniegtajā viedoklī un ko noteikti sniegs vēl citas pieaicinātās personas lietā, komisija no sava skatupunkta vēlas sniegt ieskatu par šīs mantas vai aktīvu, kā to saukšu turpmāk, grāmatošanu bankas finanšu dokumentos.

Piesaistītie noguldījumi ir viens no galvenajiem kredītiestāžu aktīvus veidojošiem līdzekļu avotiem. Klients, noslēdzot noguldījuma līgumu, veic naudas līdzekļu iemaksu kredītiestādes kontā. Kredītiestāžu likuma izpratnē klientu kontos esošie naudas līdzekļi ir uzskatāmi par kredītiestādes aktīviem, jo nauda, kas tiek

iemaksāta vai ieskaitīta kontā, netiek individualizēta, tā ieplūst bankas kopējos resursos, tiek atspoguļota bankas bilancē aktīvos un var tikt izmantota jebkādā veidā pēc kredītiestādes ieskatiem, piemēram, kredītēšanai vai citām bankas vajadzībām. Savukārt noguldītājam vai šim bankas klientam noguldījums rada tikai prasījuma tiesības pret banku, savukārt bankai šo saistību ir pienākums apmierināt, atbilstoši līguma nosacījumiem.

Komisija šo savu viedokli balsta starptautisko finanšu pārskatu konceptuālajās pamatnostādņēs vai *the conceptual framework for financial reporting*, kur 4.26. punktā ir sniegta šāda saistību definīcija: saistības ir uzņēmuma pašreizējais pienākums nodot saimnieciskos resursus, kas izriet no pagātnes notikumiem. Attiecīgi ir jāsecina, ka noguldījumi un no tiem izrietošās prasījuma tiesības atbilst dotajai saistību definīcijai, ir atzīstami kā kredītiestādes saistības un uzrādāmas kredītiestādes bilancē.

Pretnostatījumā Finanšu un kapitāla tirgus komisijas noteikumi Kredītiestāžu un brokeru sabiedrību un ieguldījumu pārvaldes sabiedrību gada pārskatu gatavošanas normatīvie noteikumi nosaka, ka, piemēram, TRASTA pārvaldītos klientam piederošos līdzekļus neatzīst bankas bilancē, bet atzīst par trešajai personai piederošu mantu.

Ņemot vērā minēto, komisijas ieskatā nav un nevar būt neskaidrību un noguldīto līdzekļu atzīšanu bankas bilancē un iekļaušanu kredītiestādes aktīvos. Tātad, noguldītie līdzekļi tiek atzīti kā bankas aktīvs, kuram pretī vienlaikus tiek atzīta saistība pret klientu šī noguldījuma apmērā. Bilance ietver grāmatojuma nosacījumus, ka darījums vienlaicīgi tiek grāmatots viena konta debetā, tie ir noguldītie līdzekļi, un otra konta kredītā – saistības pret klientu.

Arī subordinētais noguldījums vai pakārtotās saistības vai otrā līmeņa kapitāla instrumenti, kā nu tie dažādi tiek saukti, par ko tiek runāts arī šajā lietā, no uzskaites viedokļa nerada nekādus atšķirīgus grāmatojumus. Tikai no juridiskā aspekta šāds līgums ietver konkrētus nosacījumus, kuriem pastāvot un izpildoties, mēs šādu noguldījumu atzīstam par subordinēto noguldījumu. Ņemot vērā, ka šāds līgums ietver šos noteiktos nosacījumus, kas atšķiras no cita veida termiņnoguldījumiem vai noguldījuma līgumiem, tad, lai finanšu pārskati sniegtu skaidru un patiesu priekšstatu par bankas darbību, parasti bilancē šādas saistības uzrāda atsevišķā pozīcijā, tomēr tās joprojām ir bankas bilancē.

Ievērojot minēto un atbildot uz tiesas pirmo jautājumu, komisija secina, ka noguldītie līdzekļi tiek iekļauti kredītiestādes aktīvos un kļūst par tās mantu.

Atbildot uz otro tiesas jautājumu par kredītiestāžu pienākumiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā, es gribētu vērst uzmanību uz nedaudz citu aspektu nekā tika runāts iepriekš. Pagājušajā tiesas sēdē un arī šodien, uzklusot tiesībsarga viedokli, izskanēja, ka viena no pieteicējām – maksātnespējīgai TRASTA KOMERCBANKAI, iespējams, ir zināma loma tajā apstāklī, ka strīdus līdzekļi jau pēc bankas atzīšanas par maksātnespējīgu ir tikuši atzīti par noziedzīgi iegūtiem un tika

lemts par to konfiskāciju. Lai gan komisijas ieskatā šāds pieņēmums un no tā izrietošie apstākļi tiešā veidā neattiecas uz izskatāmās lietas apstākļiem, tomēr, atbildot uz tiesas jautājumu, mēs vēlamies vērst uzmanību, ka kredītiestāžu normatīvajos aktos noteiktais pienākums veikt noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas pasākumus pats par sevi nedod absolūtas garantijas, ka visi līdzekļi, kas, iespējams, ir iegūti noziedzīgā ceļā, tiks atklāti un jau kredītiestādē veiktās pārbaudes stadijā un ka vēlāk arī tiesībsargājošās iestādes tos par šādiem atzīs.

Redziet, kredītiestādes darbība šajā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas jomā un, iespējams, atšķirīgās prasības to ievērošanā un pildīšanā, veidojas no kredītiestāžu tā saucamajām riska apetītēm. Tomēr tas pats par sevi nenozīmē, ka kādā bankā visi noguldītie līdzekļi būs absolūti tīri, bet citās nē. Diemžēl jāatzīmē, ka pat bankās ar ļoti zemu šo riska apetīti, efektīvu iekšējās kontroles sistēmu un augstu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas prasību ievērošanas kultūru tie konstatēti un iesaldēti līdzekļi, par kuriem tiek veiktas attiecīgās pārbaudes un kuri vēlāk tiek atzīti par noziedzīgi iegūtajiem. Minētais ilustrē, ka neviena kredītiestāde un arī neviena uzraugošā iestāde nevar garantēt simtprocentīgu līdzekļu tīrību.

Tāpat šajā lietā ir jāatzīmē, ka noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas joma kopš 2016. gada ir strauji mainījusies un attīstījusies, un tās legalizācijas novēršanas prasības, kas pastāv šodien, nav pat salīdzināmas ar tām, kas bija spēkā TRASTA KOMERCBANKAS darbības un maksātnespējas pasludināšanas laikā. Tomēr, gan toreiz, gan tagad, ja kāda kredītiestāde neievēro noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas prasības, tai ir jātiek sodītai normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, nevis komisijas ieskatā ar maksātnespējas procesā pieejamo naudas līdzekļu samazināšanu savā ziņā ir jāsoda tās kreditori.

Attiecībā uz trešo tiesas uzdoto jautājumu par iespēju konfiscētajiem līdzekļiem palikt civiltiesiskajā apgrozībā, komisija lūdz tiesu ļaut tai nesniegt savu vērtējumu šajā aspektā, jo krimināltiesību nozares politika un kriminālprocesuālo darbību tiesiskuma izvērtējums ir ārpus komisijas normatīvajos aktos noteiktās kompetences.

Tagad es pāriešu pie manis jau sākumā minētajiem diviem papildus aspektiem, uz kuriem mēs vēlamies vērst tiesas uzmanību.

Pirmais ir Noguldījuma garantiju fonda iesaiste kredītiestādes maksātnespējas un likvidācijas procesā. Kā mums ir labi zināms, jebkurai Latvijas kredītiestāžu klientam – gan fiziskām, gan juridiskajām personām – saskaņā ar Noguldījumu garantiju likumu, kurā ir iekļautas tiesību normas, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 16. aprīļa direktīvas Nr. 2014-49-ES par noguldījumu garantiju sistēmām, tiek nodrošināta garantētās atlīdzības izmaksa par visu veidu noguldījumiem visās valūtās līdz 100 tūkstošiem eiro katrā kredītiestādē.

Latvijā Noguldījumu garantiju fonds ir izveidots un darbojas, pamatojoties uz Noguldījumu garantiju likumu. Fonds ir izveidots, lai nodrošinātu noguldītājiem

atlīdzības izmaksu par noguldījumiem, kas veikti kredītiestādēs, bet kļuvuši nepieejami. Tas ir, gadījumā, kad kredītiestāde nespēj klientam izmaksāt viņa noguldījumus. Tātad, Noguldījuma garantiju likuma un Noguldījumu garantiju fonda pastāvēšanas mērķis ir veicināt drošas un stabilas noguldījumu garantijas sistēmas darbību, kas paaugstina noguldītāja, tajā skaitā, jebkura no mums, uzticību finanšu sektoram kopumā.

Saskaņā ar Noguldījumu garantiju likuma 22. panta pirmajā daļā paredzēto, pēc tam, kad noguldītājam izmaksāta garantētā atlīdzība, komisija kā Noguldījumu garantiju fonda pārvaldītājs izmaksā tai garantētās atlīdzības apmērā, iegūst prasījuma tiesības pret noguldījuma piesaistītāju, tas ir, banku.

Arī Kredītiestāžu likumā, šobrīd tas ir 139.² pants, toreiz TRASTA KOMERCBANKAS maksātnespējas procesa uzsākšanas brīdī tas bija 192. pants, noteiktas kreditora kārtas paredz, ka, ja noguldītājs ir saņēmis garantēto atlīdzību, viņš zaudē prasījuma tiesības attiecībā uz saņemto summu un Noguldījumu garantiju fonda prasījumi pret kredītiestādi tiek pielīdzināma šīs, tas ir, primārās kārtas prasījumiem. Šādā gadījumā kreditora prasījumu pret maksātnespējīgo kredītiestādi iesniedz komisija kā Noguldījumu garantiju fonda pārvaldnieks.

Šāda kārtība prioritāra Noguldījumu garantiju fonda prasījumu segšanai ir paredzēta arī direktīvas Nr. 2014-49-ES preambulas 41. punktā un 9. panta 2. punktā.

Tajā pat laikā Noguldījumu garantiju likuma 25. panta 6. daļa paredz, ka pēc noguldījuma nepieejamības iestāšanās komisija pieņem lēmumu par garantētās atlīdzības izmaksas veidu un kārtību. Tajā skaitā par to, ka noguldījuma piesaistītājs, kredītiestāde, kuram ir iestājusies šī noguldījuma nepieejamība, var veikt daļēju vai arī pilnīgu garantētās atlīdzības izmaksu, ja komisija ir konstatējusi, ka noguldījuma piesaistītājam ir pietiekami finanšu līdzekļi.

Komisija gribētu norādīt, ka konkrētajā lietā, iestājoties TRASTA KOMERCBANKAS noguldījumu nepieejamībai, garantētā atlīdzība tās noguldītājiem tika, vai atsevišķos gadījumos joprojām tiek, izmaksāta no pašas bankas līdzekļiem, ja komisija konstatē, ka sākotnēji bankas rīcībā bija pietiekami līdzekļi, lai to nodrošinātu.

Tomēr šobrīd izskatāmās lietas kontekstā, ja ārpus Kredītiestāžu likumā noteiktajām kreditoru kārtām tiek izmaksāti, izņemti, konfiscēti naudas līdzekļi, tas, lai gan nelielā apmērā, bet varētu skart arī TARSTA KOMERCBANKAS noguldītājiem pienākušos garantēto atlīdzību izmaksu procesa norisi. Tas nozīmē, ka šādā gadījumā fondam par iztrūkstošo daļu, iespējams, vajadzēs piedalīties ar papildu neparedzētu līdzekļu iesaisti garantēto atlīdzību izmaksai.

Minētais komisijas skatījumā parāda, ka apejot Kredītiestāžu likumā noteiktās kreditoru kārtas un ārpus kārtas izņemot līdzekļus par labu valstij, tas ir, tos konfiscējot. No otras puses, valstij Noguldījumu garantiju fondam būtu jāatrod papildu finanšu

līdzekļi, lai nodrošinātu noguldītājiem vēl neizmaksātos tiem pienākošos garantēto atlīdzību.

Vienlaikus mums ir jāpatur prātā, ka visbiežāk līdzīgos kredītiestāžu maksātnespējas gadījumos garantētā atlīdzība tiek izmaksāta tieši no Noguldījumu garantiju fonda, nevis pašas maksātnespējīgās kredītiestādes līdzekļiem.

Tā, piemēram, notika arī Latvijas Krājbankas maksātnespējas procesā. Un, joprojām norisinoties bankas maksātnespējas procesam, tieši Noguldījumu garantiju fonds ir lielākais bankas pirmās kārtas kreditors. Tātad, aplūkojamā gadījuma kontekstā, ja ārpus Kredītiestāžu likuma kreditora noteiktajām kārtām tiktu izmaksāta vai konfiscēti liela apmēra naudas līdzekļi, tas tiešā veidā skartu Noguldījumu garantiju fonda iespēju atgūt tam pienākošos līdzekļus.

Un kā pēdējo mana viedokļa sadaļu vēlos vērst tiesas uzmanību uz otro papildus aspektu, tas ir, strādājošas un maksātnespējīgas kredītiestādes atšķirībām. Komisija ir sniegusi arī rakstisku savu viedokli par minēto, kuru lūdzam tiesu ņemt vērā, bet šodien vēlos uzsvērt dažus būtiskākos aspektus.

Atbilstoši Kredītiestāžu likuma 1. panta pirmās daļas 26. punktam, kredītiestādes maksātnespēja ir ar tiesas spriedumu konstatēts kredītiestādes stāvoklis, ka tā nespēj izpildīt savas parādsaistības. Tātad, minētais prezumē, ka kredītiestādes maksātnespēja iestājas tajos apstākļos, kad kredītiestādei pieejamais līdzekļu apmērs nespēj segt visus pret kredītiestādi vērstos prasījumus.

Tātad, ņemot vērā minēto un jau uzsākot maksātnespējas procesu, ir objektīvi saprotams, ka kredītiestādes manta nepietiks visu simtprocentīgi kreditoru prasījumu segšanai. Un tāpēc ir jāņem vērā, ka saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 152. panta pirmo daļu un 192. pantu maksātnespējas procesa izdevumi tiek segti no kredītiestādes līdzekļiem pirms kreditoru prasījumu segšanas un tas attiecīgi vēl vairāk samazina kreditoriem izmaksājamo līdzekļu apmēru.

Maksātnespējas procesa gaitā izdalot no kredītiestādes mantas liela apmēra līdzekļus citiem Kredītiestāžu likumā nenosauktiem mērķiem, tātad, izņemot maksātnespējas procesa nodrošināšanai nepieciešamos līdzekļus un kreditoru prasījumu segšanu, piemēram, kā tas ir izskatāmās lietas ietvaros, tiek izjaukta kreditoru kārtu hierarhija un samērīgums. Un tā rezultātā komisijas skatījumā tiek aizskartas pārējo kreditoru intereses un tiem tiek nodarīti zaudējumi.

Komisija arī atkārtoti vērš Satversmes tiesas vērību, ka likumdevējs šajā kreditoru hierarhijā ir paredzējis noteiktu vietu valsts prasījuma segšanai. Pirmās trīs kārtas, kur ir noguldījumi fiziskām personām, mikrouzņēmumiem, maziem un vidējiem uzņēmumiem, ir prioritāras, salīdzinājumā ar valsts prasījumiem, kas, saskaņā ar Kredītiestāžu likumu, ietilpst ceturtajā kreditoru kārtā. Un komisijas ieskatā minētais jau liecina par likumdevēja apzinātu nolūku nenostādīt valsts finansiālās intereses augstāk par mazāk aizsargāto kreditoru interesēm.

Vienlaikus ir jāuzsver, ka kredītiestādes maksātspējas situācija iepriekš norādītās specifikas dēļ nav salīdzināma ar kredītiestādes likvidāciju vai strādājošu kredītiestādi. Strādājošas kredītiestādes gadījumā un arī likvidējamas kredītiestādes gadījumā abos šajos gadījumos līdzekļu pietiek visu pret kredītiestādi pieteikto prasījumu segšanai pilnā apmērā. Un attiecīgi šajā gadījumā nav jāvērtē kreditoru prasījumu segšanas prioritāte, bet proporcionalitāte.

Un te ir iespējams arī tas, ko minēja tiesībsarga eksperts, ka ar mantas vai līdzekļu konfiskāciju ir atjaunojams tas statuss, kāds bija, pirms šie līdzekļi nonāca bankā.

Savukārt kredītiestādes maksātspējas procesā, kur šie līdzekļi nav pietiekami, kredītiestāde nespēj izpildīt visas saistības pret noguldītājiem tādā gadījumā, ja liela apmēra līdzekļi tek konfiscēti šajā kriminālprocesuālajā kārtībā.

Un nobeigumā es vēlos vēlreiz uzsvērt, ka komisija noteikti atbalsta par noziedzīgi iegūtiem atzīto līdzekļu izņemšanu no civiltiesiskās aprites un šīs legalizācijas ķēdes pārtraukšanu. Tomēr komisija uz šiem jautājumiem raugās konkrētas lietas un konkrētā subjekta – maksātspējīgās TRASTA KKOMERCIBANKAS – kontekstā un ievērojot tās kreditoru intereses.

Paldies, godājamā tiesa, komisija ir sniegusi savu viedokli. Mēs labprāt atbildēsim uz jūsu jautājumiem.

A. Laviņš.

Paldies par sniegto viedokli.

Vārds jautājumiem ir tiesnesei Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Jā, paldies.

Atbilstoši normatīvajiem aktiem, Finanšu un kapitāla tirgus komisija veic komerciestāžu uzraudzību.

Sakiet, lūdzu, vai jūs tomēr varētu vēl vienreiz precizēt. Kā tad komisijas vērtējumā var izveidoties tāda situācija, ka bankā tomēr tiek noguldīti šādi līdzekļi, kas, kā vēlāk izrādās, tiek atzīti par noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem, un, ja šie līdzekļi tiek noguldīti, vai mēs varam uzskatīt, ka patiešām banka ir izpildījusi visas no normatīvajiem aktiem izrietošās prasības noziedzīgu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā. Paldies.

I. Pētersone.

Paldies par jautājumu.

Jā, diemžēl arī no uzraugu skatupunkta un vakar pārrunājot šo jautājumu ar kolēģiem, kuri nodarbojas ar AML jomas pieskaņošanu, jāatzīst, ka, kā jau es teicu, nekad nevienā kredītiestādē mēs nevaram garantēt simtprocentīgu līdzekļu tīrību. Un

tas nav atkarīgs tikai no kredītiestādes iekšējās kontroles sistēmas efektivitātes vai to, cik labi un pareizi kredītiestāde izpilda normatīvajos aktos noteiktās prasības legalizēšanas novēršanas jomā, jo jāņem vērā arī klientu un tirgus dažādība. Mēdz būt gadījumi, ka klienti vilto dokumentus nolūkā maldināt banku, un, protams, katrā konkrētajā gadījumā ir jāizvērtē kredītiestādes atbildība noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā.

Tas, ko es minēju... katrā konkrētajā gadījumā ir jāveic pārbaude un jāvērtē, vai kredītiestāde ir atbildīga par to, ka šādi līdzekļi tajā ir konstatēti.

A. Rodiņa.

Paldies. Man būs arī vēl citi jautājumi.

Tiesas sēdē iepriekš Tieslietu ministrijas pārstāve norādīja, ka normālā situācijā kredītiestāde no civiltiesiskā viedokļa ir noguldīto līdzekļu īpašnieks. Bet šāds civiltiesisks risinājums nav piemērojams tad, kad noguldījuma pamatā ir līdzekļi, kuriem ir noziedzīga izcelsme.

Sakiet, lūdzu, vai jūs varētu piekrist šādam viedoklim?

I. Pētersone.

Jebkurā gadījumā kredītiestāde, saņemot no klienta šo noguldījumu, kļūst par visu noguldīto līdzekļu īpašnieci un rīkojas ar šiem līdzekļiem pēc saviem ieskatiem. Ja vēlāk tiek konstatēts, ka šie līdzekļi ir noziedzīgi iegūti, tad, protams, tie ir pakļauti tālāk normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai, konfiskācijai vai citādam procesam, un tad tie arī tiek izņemti no šīs aprītes un no kredītiestādes mantas.

Bet, kā jau minēju, tas nerada problemātiku mūsu skatījumā strādājošas kredītiestādes gadījumā. Bet problemātika, uz ko komisija vēlas vērst uzmanību, ir šo atšķirību maksātspējīgas kredītiestādes gadījumā, kā tas ir izskatāmajā lietā.

A. Rodiņa.

Paldies. Ņemot vērā jūsu pēdējo teikumu jūsu atbildē, tad es precizēšu.

Tad komisijas ieskatā var atšķirties noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācija, ņemot vērā to, vai kredītiestāde atrodas maksātspējas procesā vai arī tā ir “normāli strādājoša”. Vai tā?

I. Pētersone.

Mūsaprāt, varētu atšķirties šī konfiskācijas kārtība. Jā.

A. Rodiņa.

Vai jūs, lūdzu, varētu tad precizēt, kā jūs to domājat?... Kārtība... kas tad būtu savādāk? Tās prasījuma kārtas?

I. Pētersone.

Jā. Tas, kā jau es minēju, nerada problēmas strādājošas kredītiestādes gadījumā izņemt vai izskaitīt no bankas arī liela apmēra naudas līdzekļus, atzīt tos par noziedzīgi iegūtiem, konfiscēt valsts budžetā.

Savukārt, mūsu skatījumā problēma rodas tieši maksātnespējīgas kredītiestādes gadījumā, jo šī te ārpus Kredītiestāžu likumā noteiktajām kreditoru kārtām liela apmēra naudas līdzekļu konfiskācija ietekmē pārējo bankas kreditoru intereses un tiesības.

A. Rodiņa.

Tātad, precizējot jūsu viedokli. Vai jūs pieļaujat, ka Latvijā varētu būt divas dažādas noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācijas kārtības, ņemot vērā tātad šo te būtisko apstākli, kā jūs sakāt: banka maksātnespējas procesā un normāli strādājoša banka?

I. Pētersone.

Kā jau minēju, komisija nevēlas jaukties kriminālprocesuālajās tiesībās, jo mēs neesam eksperti šajā jomā, bet mēs pieņemam, ka varētu būt atšķirības. Jā.

A. Rodiņa.

Tad turpinot šo pašu tēmu, kas bija jūsu izklāsta trešais bloks, kas tika aplūkots trešajā kārtā, ja tā varētu teikt.

Jūs teicāt un uzsvērāt, ka ir būtiski sasniegt maksātnespējas mērķi arī šajā konkrētajā gadījumā. Bet, sakiet, lūdzu, vai tie mērķi, kas ir jāsasniedz, ikvienam tiesību subjektam var būt noteikti tikai Kredītiestāžu likumā, vai tie var būt tikai šie te maksātnespējas mērķi vai varbūt tomēr mums uz tiesību sistēmu ir jāraugās sistēmiski un jāmeklē arī vēl citi mērķi un jāsasniedz citi mērķi?

I. Pētersone.

Protams, godājamā tiesa! Komisija neizslēdz, ka uz šo jautājumu varētu skatīties plašāk. Bet mēs, būdami eksperti kredītiestāžu uzraudzības jomā, skatāmies caur šo kredītiestāžu... šajā gadījumā maksātnespējas īstenošanas mērķi, tas ir, kreditoru aizsardzību.

A. Rodiņa.

Paldies. Es turpināšu jautājumus.

Es saprotu, ka komisijas viedoklis ir šāds: ka šajā gadījumā vajadzētu konfiscēt prasījuma tiesības, bet, savukārt šie te finanšu līdzekļi tad paliktu kredītiestādes rīcībā.

Lai arī jūs teicāt, ka jūs nevēlaties komentēt krimināltiesiskos aspektus, bet tomēr man ir jums jājautā, kā jums šķiet, vai šādā gadījumā tiktu sasniegts tas mērķis, kuru, citastarp, arī jūs uzsvērāt savā runā tātad par šo te noziedzīgo līdzekļu izņemšanu no ekonomiskās vai civiltiesiskās aprites, vai šis mērķis tiktu sasniegts šādā veidā?

I. Pētersone.

Paldies. Mūsaprāt, ka maksātnespējīgas kredītiestādes, kā tas ir izskatāmās lietas kontekstā, gadījumā, ja valsts iestātos noteiktajā kreditoru kārtā un aizstātu to kreditoru, no kura tiek konfiscēti šie par noziedzīgi atzītiem līdzekļi, tad šis mērķis tiktu sasniegts.

A. Rodiņa.

Paldies. Vēl es vēlējos precizēt tād komisijas viedokli.

Tātad, jūs arī savā rakstveida viedoklī un arī šodien uzsvērāt, un vērsāt Satversmes tiesas vērību, ka likumdevējs kreditoru hierarhijā ir paredzējis vietu valsts prasījumu segšanai.

Sakiet, vai tad, komisijas ieskatā, noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācija ir pielīdzināma patiešām citiem valsts prasījumiem maksātnespējas procesa laikā, piemēram, prasījumiem, kas izriet... piemēram, samaksāt nodokļus.

I. Pētersone.

Paldies. Nē, godājamā tiesa. Tiešā veidā mēs to nepielīdzinām. Komisija to min kā piemēru, ka likumdevējs jau ir paredzējis noteiktu vietu valsts prasījumiem, bet šajā gadījumā, kā mēs arī sniedzām rakstveida viedoklī, mēs uzskatām, ka būtu taisnīgi, ka valsts ar šo konfiskācijas prasījumu ieņemtu to vietu, kur kreditora kārtā atrodas konfiscējamie līdzekļi.

A. Rodiņa.

Un vēl man ir tāds konceptuāls jautājums.

Ņemot vērā kredītiestādes statusu un pienākumus, kas tai citastarp izriet arī no... saīsinājumā lietošu... šo Legalizācijas novēršanas likuma... vai kredītiestāde var tikt uzskatīta par labticīgu noziedzīgi iegūtas mantas īpašnieci vai ieguvēju? Un kādi ir kritēriji tad, lai izšķirtos, vai kredītiestāde ir vai nav labticīga ieguvēja?

I. Pētersone.

Paldies. Jā... komisija labprāt izvairītos no šī te lietojuma "labticīgais ieguvējs", jo tas arī izskatāmās lietas kontekstā tiek skatīts krimināltiesību aspektā. Bet, kā jau mēs minējām, jebkurus noguldījumus pieņemot kredītiestādē, šie noguldītie līdzekļi kļūst par kredītiestādes īpašumu. Un, neskatoties uz kredītiestādes pienākumiem šajā legalizācijas jomā, tomēr nekad līdz galam mēs nevaram simtprocentīgi apgalvot, ka šie līdzekļi būs... viņiem ir jābūt pārbaudītiem, bet mēs nevaram apgalvot, ka tie būs simtprocentīgi tīri.

A. Rodiņa.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jās. Labdien! Man jums jautājums, kas izriet no jūsu sniegtā viedokļa.

Vai es pareizi sapratu, ka jūs nošķirāt tās situācijas, kad ir jāizpilda šie rīkojumi par noziedzīgi iegūtu līdzekļu izņemšanu no aprites strādājošā... nu, nosacīti, strādājošā... un maksātnespējīgā bankā? Vai es pareizi sapratu jūsu viedokli?

I. Pētersone.

Jā. Paldies. Jūs pareizi sapratāt komisijas viedokli tādā ziņā, ka mēs saskatām, ka šo līdzekļu nošķiršana ārpus kreditoru kārtām maksātnespējas procesā var radīt vai rada pārējiem kreditoriem tiesību aizskārumu. Līdz ar to tad šie divi aspekti būtu nodalāmi.

G. Kusiņš.

Jā. Man tad būs jautājums tīri teorētiski attīstot šo domu tālāk. Ja strādājošā iestādē atklātos situācija, ka ir ļoti liela apmēra noguldījums un šī persona, kas šo noguldījumu ir izdarījusi, ir ieguvusi šos līdzekļus noziedzīgā ceļā. Nu, iedomāsimies... nu es nezinu... ceturto daļu no bankas aktīviem.

Sakiet, lūdzu, vai šādu līdzekļu izņemšana no strādājošas bankas tad nevarētu novest pie bankas maksātnespējas, kas rezultātā varētu tikt apdraudēta... jo, piemēram, subordinēti depozīti ir šajā kārtā diezgan zemi un tās cerības ir mazas, vai nevarētu būt tāda situācija, ka strādājošai bankai izmaksājot šos līdzekļus, iestāsies maksātnespēja?

I. Pētersone.

Jā, paldies par jūsu jautājumu.

Es sākšu un kolēģe papildinās.

Problēmas, ja ir ļoti lielas naudas summas, kā jūs minējāt... problēmas, protams, var rasties. Bet tas, ko mēs arī minējam, ka kredītiestādei... strādājošai, stabilai kredītiestādei ir jābūt gatavai atdot vai izmaksāt šos te noguldījumus jebkurā brīdī. Un, rodoties šim stabilitātes apdraudējumam, tad ir noteikti mehānismi un rīki, kas kredītiestādei būtu jā dara, lai papildinātu savu kapitālu un stabilizētu tās darbību.

G. Kusiņš.

Bet sakiet, lūdzu, tad vēl aizvien ir tās atšķirības, ka strādājošā bankā ir jāmeklē risinājumi, lai izņemtu no civiltiesiskās apgrozības šos līdzekļus, taču maksātnespējīgā bankā tad valstij ir jāiestājas ar prasījuma tiesībām un šī noziedzīgu līdzekļu izņemšana ir atkarīga no tā, kurā prasījuma kārtā tad ir šis līdzekļu noguldītājs.

I. Pētersone.

Jā, godājamā tiesa. Paldies par jautājumu.

Tieši šī ir atšķirība, ka strādājoša kredītiestāde var, spēj un tai ir mehānismi, kā sevi stabilizēt šādā gadījumā. Tā var piesaistīt papildus kapitālu, aizņemties vai veikt kādas citas darbības, lai piesaistītu papildus naudas līdzekļus. Šādas iespējas maksātnespējas procesā esošai kredītiestādei diemžēl nav...

G. Kusiņš.

Un sakiet, lūdzu, vai šāda atšķirīga noziedzīgi iegūtu līdzekļu izņemšanas kārtība no civiltiesiskās aprites, jūsuprāt, atbilst vispār noziedzīgu līdzekļu izņemšanas tai būtībai? Vai sasniedz to mērķi? Tad tas kļūst atkarīgs no tā, kurā kārtā tas nokļūst.

Es varbūt papildināšu šo jautājumu... Tad, kad ir strādājoša, tad es saprotu, ka var atgūt visus noziedzīgi iegūtus līdzekļus... respektīvi, nevis atgūt, bet izņemt no civiltiesiskās apgrozības visus līdzekļus. Tiek sasniegts mērķis?

I. Pētersone.

Tieši tā.

G. Kusiņš.

Savukārt, ja ir maksātnespējīga banka, tad tas mērķis netiek sasniegts, piemēram, pie situācijas, ka šis noziedzīgo līdzekļu ieguldītājs ir ieguldījis šos līdzekļus subordinētā kapitālā kā depozītu.

I. Pētersone.

Tas mērķis tiek sasniegts daļēji, jo, valstij iestājoties un atgūstot tik, cik atgūst tajā kreditoru kārtā, tomēr šie līdzekļi var tikt konfiscēti, atbilstoši kreditoru kārtai.

G. Kusiņš.

Vai var būt tāda situācija, ka nepietiek un neatgūst neko šī kārtā?

I. Pētersone.

Jā, tāda situācija var būt.

G. Kusiņš.

Un sakiet, lūdzu, vai šādā situācijā arī, jūsuprāt, būtu sasniegts šis legalizācijas... nosacīti, nu es vienkāršošu šo nosaukumu... šis Legalizācijas novēršanas likuma mērķis, ka neatgūst neko?

I. Pētersone.

Jā... man ir grūti atbildēt uz šo te tiesas jautājumu. Mērķis. jebkurā gadījumā, manuprāt, tiek sasniegts tādā veidā, ka... lai gan šie līdzekļi tiek atzīti par noziedzīgi

iegūtiem šajā *in rem* procesā, bet tomēr personai, kurai ir līdzekļu prasījuma tiesības šo līdzekļu apmērā, šos līdzekļus arī nedabū. Tiek ievērots līdzsvars starp maksātnespējīgās kredītiestādes pārējo kreditoru interesēm un valsts interesēm šajā gadījumā.

A. Laviņš.

Paldies. Paturpinot kolēģa Gunāra Kusiņa uzdoto jautājumu, sakiet, lūdzu, ja šie noziedzīgi iegūtie līdzekļi, kas ir noguldīti kredītiestādē kā, piemēram, subordinētais kapitāls, un kredītiestādes maksātnespējas procesā no šiem līdzekļiem tiek izmaksātas atlīdzības kreditoriem, kas ir pirmajā, otrajā un trešajā kārtā, vai šādā situācijā Finanšu un kapitāla tirgus komisija uzskata, ka nenotiek šo noziedzīgi iegūto līdzekļu iepludināšana ekonomiskajā apritē?

I. Pētersone.

Jā, paldies, godājamā tiesa! Jautājumu sapratu.

Kā jau mēs minējām, no bankas grāmatvedības un šo līdzekļu uzskaites viedokļa, līdzekļi kredītiestādēm netiek individualizēti ne strādājošas, ne arī maksātnespējīgas bankas gadījumā, līdz ar to mēs nevaram nošķirt atsevišķi iespējamus noziedzīgi iegūtos līdzekļus no pārējiem kredītiestādes aktīvos esošajiem līdzekļiem.

A. Laviņš.

Tātad, jūsu atbilde ir tāda, ka naudas līdzekļus mēs nevaram identificēt, vai tie ir noziedzīgas izcelsmes, vai nē, tie atrodas bankas aktīvos un, atbilstoši Kredītiestāžu maksātnespējas regulējumam, tie ir jāizmaksā pirmās, otrās un kuras kārtas kreditoriem.

I. Pētersone.

Jā, atbilstoši kreditoru kārtām.

A. Laviņš.

Paldies. Sapratu.

S. Glāzere.

Atvainojos, tiesa, vai es varētu nedaudz papildināt...

A. Laviņš.

Lūdzu!

S. Glāzere.

...tieši saistībā ar uzskaites procesu, lai nedaudz paskaidrotu, kā tad tiek šie līdzekļi... atsevišķos gadījumos viņi tiek identificēti.

Mums praksē ir arī gadījumi attiecībā uz šiem procesiem naudas atmazgāšanas jautājumu risināšanā, ka tiek kriminālprocesa ietvaros šie līdzekļi arestēti... atsevišķos gadījumos. Un tad gan ir jāsaka tas, ka šie līdzekļi tiek atsevišķi izdalīti. Tad viņi ir identificēti. Un tāpat, ja tie ir naudas līdzekļi, tad naudas līdzekļi konkrētās kredītiestādes norēķinu kontā tādā un tādā apmērā viņi ir arestēti. Un tad gan tas uzskaitē atspoguļojas atsevišķi un pie tā nosacījuma tad viņi ir identificējami.

Tā ir tā situācija. Bet visos pārējos gadījumos... Ja ir tikai aizdomas par līdzekļu nelegālu izcelsmi... kamēr šie līdzekļi nav identificēti un nav uzlikts arests, tikmēr visi līdzekļi atrodas norēķinu kontos bankā un nav identificējami maksātnespējas procesā. Arī jebkurā procesā. Arī normāli darbojošās kredītiestādes gadījumā tikai pie nosacījuma, ja līdzekļi ir arestēti, tad viņi ir atsevišķi identificējami.

Paldies. Tas man tāds papildinājums.

A. Laviņš.

Paldies par šo papildus skaidrojumu.

Un es labprāt jums uzdotu jautājumu. Mēs nerunājam par iespējamām aizdomām, vai šie līdzekļi, kas ir noteiktā kontā, ir noziedzīgi iegūti. Mēs runājam par tiesas nolēmumiem, kuros ir norādīts, ka konfiscējami ir noteiktā kredītiestādē noteiktā bankas kontā esošie naudas līdzekļi. Vai šādā situācijā, kad kredītiestāde atrodas maksātnespējas procesā, jūs nevarat identificēt, kuri ir tie līdzekļi, kuri pakļauti konfiskācijai?

S. Glāzere.

Paldies par jautājumu.

Šeit ir laikam tā situācija, kad tas maksātnespējas process jau notiek. Un tad tajā brīdī es neesmu pārliecināta, ka tad ir iespējams identificēt... nu, atsevišķi uzlikt arestu... es laikam nebūšu... laikam nevarēšu precīzi atbildēt, vai tad ir uzlikts arests jau tiem līdzekļiem.

A. Laviņš.

Mans jautājums bija saistīts ar jūsu skaidrojumu., kurā jūs minējāt, ka tajā gadījumā, kad pirmstiesas vai arī tiesas procesā krimināllietā tiek pieņemts procesa virzītāja lēmums par aresta uzlikšanu noteiktiem kontā esošiem līdzekļiem. Un jūsu atbilde bija, ka jā, tad mēs varam identificēt šos līdzekļus.

Bet mans jautājums bija... Piemēram, ja šāda lēmuma par aresta uzlikšanu nav, bet ir pieņemts krimināllietā lēmums par līdzekļu, kas atrodas noteiktā kredītiestādē noteiktajā kontā, šādu līdzekļu konfiskāciju. Vai tiešām šādā situācijā jūs nevarat identificēt... nevis jūs, bet kredītiestāde.. kredītiestāde nevar identificēt, kuri ir tie līdzekļi, kuri ir pakļauti konfiskācijai?

S. Glāzere.

Paldies par jautājumu.

Maksātnespējas procesa gadījumā ir tā specifika, ka visi tie līdzekļi atrodas vienā kopējā kontā un nav atsevišķi identificējami. Tur ir tā problēma... Ja ir darbojoša kredītiestāde, viņai ir konkrēti konti, un ir iespējams identificēt. Tāpatās arī, ja ir likvidācijas process, arī tātad paliek konti, kuros ir iespējams identificēt. Bet maksātnespējas procesā tad, kad tiek pieņemts lēmums par maksātnespēju, visi līdzekļi tiek apkopoti vienā kontā un maksātnespējas procesa laikā pārējie aktīvi, kas vēl ir bankas bilancē, tiek realizēti, iegūti naudas līdzekļi, un arī tie visi tiek iekļauti jeb... var teikt... iepludināti vai ieskaitīti tajā maksātnespējas kontā, vienotajā kontā, kas tad ir paredzēts maksātnespējas procesa nodrošināšanai.

A. Laviņš.

Paldies. Tātad, jūs sniežāt atbildi, ka, lūk, tā robežšķirtne ir maksātnespējas process, kurā kredītiestādei ir tikai viens konts un līdz ar to, kā jūs paskaidrojāt, nevar īsti identificēt, kuri ir tie līdzekļi, kas būtu pakļauti konfiskācijai.

Labi. Vēl ir citi jautājumi.

L. Medne.

Godātā...

A. Laviņš.

Mirklīti...

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu! Turpinām ar jautājumiem.

A. Rodiņa.

Paldies. Jā, arestēti līdzekļi. Cik man ir zināms, arī šajā lietā tiešām visupirms šie finanšu līdzekļi tika arestēti. Tātad, no jūsu skaidrojuma saprotu, ka arestējot līdzekļus, tos ļoti labi var identificēt. Vai jūs varētu tad precizēt šo aspektu?

Un otrs. Vēl komisijai tad jautājums. Ja tiek arestēti līdzekļi, tad kurus līdzekļus tad arestē? Bankas īpašums tiek arestēts vai konkrētajām šīm mūsu lietā trīs iesaistītajām citām personām īpašums tiek arestēts? Vai jūs varētu, lūdzu, šo pakomentēt?

I. Pētersone.

Paldies, godājamā tiesa.

Es sāksu pa arestēto līdzekļu identifikāciju. Kā jau kolēģe paskaidroja, jā, nav problēmas identificēt tos līdzekļus strādājošā bankā, bet šajā gadījumā, iespējams, bankas pārstāvis var precizēt laika ziņā... ja es nepareizi izteikšos... bet līdzekļi tika

arestēti tad, kad bankas maksātnespējas process jau bija sācies. Tā ir fiksēts manos lietas materiālos. Es ceru, ka tā ir patiesība. Līdz ar to tad šos līdzekļus nebija iespējams tiešā veidā identificēt un arestēt tos un tāpēc bankas maksātnespējas administrators ir norezervējis līdzekļus arestētajā apmērā nevis veicis aresta izpildi, lai nodrošinātu, iespējams, šo līdzekļu konfiskāciju.

Savukārt, otra jautājuma daļa – kurus līdzekļus arestē. Te jā, par to, ja es nemaldos, arī iepriekšējā tiesas sēdē 31. martā tika runāts, ka nav līdz šim vienotas izpratnes, kā tas tiek darīts. Arī kredītiestādēs nav vienotas izpratnes, kā īstenot šos kriminālprocesuālos jautājumus līdz galam tiesiski pareizi. Visi līdzekļi, visi noguldījumi, kas ir bankā, ir bankas īpašums un pie šī viedokļa mēs pieturamies. Līdz ar to tiek arestēti šie līdzekļi noteiktajā apmērā, bet tie joprojām ir bankas līdzekļi, bet banka izpilda savu kriminālprocesuālo pienākumu un veic naudas līdzekļu noteiktā apmērā arestu vai nošķiršanu, vai nodalīšanu un nepieļaušanu jebkādai rīcībai ar šiem naudas līdzekļiem, lai saglabātu pār tiem kontroli un neļautu tos izskaitīt ārā vai kā citādi ar tiem rīkoties.

A. Laviņš.

Paldies.

Mednes kundze, jums nedaudz vēlāk došu vārdu, bet šobrīd, lūdzu, kolēģi, vai vēl ir jautājumi?

Labi. Vārds jautājumu uzdošanai tiesnim Artūram Kučam.

A. Kučs.

Labdien! Drusciņ paturpinot... Jūs teicāt tāpat, ka jā, visi līdzekļi ir kredītiestādes īpašums un tāpat personai paliek tikai prasījuma tiesības.

Man tad būtu tāds jautājums: vai, jūsuprāt, tad šinī gadījumā būtu konfiscējamās prasījuma tiesības vai arī tām atbilstošie bankai piederošie finanšu līdzekļi? Kāds būtu tad risinājums? Kā jūs to redzat?

I. Pētersone.

Paldies, godājamā tiesa, par jautājumu.

Mūsuprāt, būtu konfiscējamās šīs te prasījuma tiesības, bet, kā jau minēju, strādājošai kredītiestādei atšķirībā no maksātnespējīgās, prasījuma tiesības var īstenot uzreiz un neietekmējot pārējos bankas klientus, kā tas notiek maksātnespējas procesā ar pārējo kredītiestādes kreditoru interesēm.

A. Kučs.

Paldies.

Ja šie līdzekļi, bankas līdzekļi... es gribētu drusciņ precizēt par to, kas nedaudz izskanēja... jūs teicāt, ka aresta gadījumā ir savādāk, ka bankā uzliek arestu šiem

līdzekļiem. Bet, ja tie ir bankas līdzekļi, kāpēc tad, teiksim, tiek uzlikts arests, jo banka, kā es saprotu no jums, nav bijusi šī noziedzīgā nodarījuma ne dalībnieks, ne kā citādi... kāpēc šinī gadījumā arests netiek uzlikts, pieņemsim, prasījuma tiesībām?

I. Pētersone.

Jā, paldies.

Tehniski uzliekot prasījuma tiesībām arestu... respektīvi, banka īsteno tiesībsargājošo iestāžu rīkojumus un rīkojas tādā veidā, lai nodrošinātu šo arestēto līdzekļu apjoma saglabāšanu un neļautu tā izskaitīšanu un rīcību ar tiem. Tas ir tas galvenais un tas arī ir galvenais tiesībsargājošo iestāžu rīkojuma mērķis – saglabāt šo naudu līdz turpmākajiem rīkojumiem, vai, iespējams, ja tas jau ir gala lēmums, tad ir šī te konfiskācija. Tas ir tas, ko banka arī izpilda, saglabājot šos naudas līdzekļus noteiktajā apmērā un nepieļaujot ar tiem rīcību.

A. Kučs.

Bet vai pareizi, teiksim... ja spriež pēc tās jūsu loģikas un domu gaitas, ka noguldītājam ir tikai prasījuma tiesības, vai ir pareizi... es saprotu, ka bankas to dara tāpēc, ka tāda ir prakse... Bet vai ir pareizi pēc tā, kā jūs to redzat, vai pareizāk nebūtu uzlikt arestu tikai prasījuma tiesībām?

I. Pētersone.

Mums varbūt šobrīd nav viennozīmīgas atbildes. Iespējams, kolēģes no grāmatojuma viedokļa var papildināt... Sarmīte Glāzere grib papildināt par šo viedokli... varbūt viņa var....

A. Laviņš.

Jā, lūdzu!

S. Glāzere.

Paldies. Es nedaudz no grāmatvedības viedokļa.

Ja runājam par tām prasījuma tiesībām. Tātad, bankas klients nogulda noguldījumu un viņam ir prasījuma tiesības. No bilances skatoties, tās ir bankas saistības. Bet, ja bankai ir saistības, tad viņai otrā pusē bilancei ir aktīvi un šajā gadījumā tie ir kaut kādi norēķinu konti kaut kādās kredītiestādēs. Un, ja tiek īstenots arests, tad tas nozīmē, ka tātad tās prasījuma tiesības klienta, kura tie naudas līdzekļi ir atzīti par šaubīgiem naudas līdzekļiem, nelegālu naudas līdzekļu aprites situācijām, ir arestēti... ka tātad šīs prasījuma tiesības, kas ir bankas saistībās, tās tiek iezīmētas un pretī bilancē ir naudas līdzekļi kaut kādā kontā noteiktā apmērā arestēti, tātad, par kādu ir pieņemts lēmums, ka ir jāarestē šie līdzekļi. Jo tātad, ja ir tiesas lēmums par arestu, tad ir nepieciešami šie līdzekļi un līdzekļi ir aktīvu pusē bilancē bankai. Tas ir tādas

strādājošas bankas gadījumā un tiek arestēti konkrētā apmērā naudas līdzekļi aktīvu pusē bankai.

A. Kučs.

Paldies par atbildi. Man būs vēl jautājumi.

Tad es gribētu pajautāt... vienalga, kurš no pārstāvjiem var atbildēt... Kā jūs šinī gadījumā redzat bankas tiesību aizskārumu, kredītiestādes tiesību aizskārumu? Vai jūs tādu saredzat jau tajā brīdī, kad ir skaidrs, ka šie līdzekļi ir atzīti par noziedzīgi iegūtiem? Es nerunāju par kreditoru šobrīd, bet par kredītiestādes tiesību aizskārumu. Vai jūs tādu saredzat un kā tas izpaužas?

I. Pētersone.

Jā, paldies.

Šādu aizskārumu mēs saredzam gadījumā, ja šie konfiscētie naudas līdzekļi veido tik lielu apmēru, kuru konfiskācija apgrūtina turpmāko maksātnespējas procesa norisi. Jo, kā jau mēs norādījām gan savā rakstveida viedoklī, gan arī šodien es vērsu tiesas uzmanību, ka maksātnespējas process primāri tiek finansēts no pašas maksātnespējīgās kredītiestādes līdzekļiem, un, ja šie līdzekļi lielā apmērā tiek konfiscēti, tad tas tiešā veidā var apdraudēt šī maksātnespējas procesa norisi.

A. Kučs.

Paldies par atbildi.

Un tad man vēl pēdējais jautājums. Es pieļauju, ka Finanšu un kapitāla tirgus komisija bija arī kaut kādā veidā piesaistīta tad, kad šīs normas tika izstrādātas. Un es domāju, ka jūs arī saskaraties... šī nav pirmā lieta ar šīm normām praksē...Vai jūs redzat kādas problēmas no tiesiskā regulējuma un esat nākuši ar kādiem piedāvājumiem papildināt, teiksim, attiecībā uz maksātnespējas gadījumiem, vai jūs arī redzat drīzāk, ka ir dažāda prakse un kā jūs saskatāt šo...

I. Pētersone.

Jā, paldies. Problēmu mēs tiešām saskatām. Un problēmu mēs saskatām, kā jau es teicu, tieši konkrētās lietas kontekstā maksātnespējīgās kredītiestādes un tās kreditoru interešu ievērošanas kontekstā.

Man nav informācijas par komisijas dalību šo apstrīdēto normu pieņemšanas procesā, un, cik zinu, mēs neesam vērsušies šobrīd ar kaut kādiem priekšlikumiem par izmaiņām normatīvajā regulējumā, jo šis savā būtībā ir pirmais gadījums, kas tiešām rada problemātiku. Līdz šim mēs ar šādiem gadījumiem kredītiestāžu maksātnespējas procesā neesam saskārušies.

A. Kučs.

Paldies par atbildi.

A. Laviņš.

Paldies.

Mednes kundze, lūdzu, jums ir iespēja šobrīd papildināt jūsu kolēģu sniegtās atbildes. Jūs vēlējāties ko bilst... Lūdzu, jums ir iespēja.

L. Medne.

Jā, paldies tiesai.

Es nelielu precizējumu. Tādu papildinājumu gribēju pateikt par arestēšanu. Tajā brīdī, kad bankā noguldījumi tiek konstatēti par nepieejamiem, tātad kad apstājas visa šī normālas bankas darbība, tiek sagatavots noguldītāju saraksts. Tie ir tie noguldītāji, kuriem pēc likuma pienāktos garantētā atlīdzība. Un banka, sagatavojot šo sarakstu, ko iesniedz Noguldījumu garantiju fondam, tur arī gadījumā, ja būtu līdzekļi arestēti šādi noziedzīgi, tad šis lēmums būtu atzīmēts un tādā gadījumā konkrētais noguldītājs nevarētu saņemt līdz tiesas nolēmumam, vai tie līdzekļi tiešām ir nelegāli, tātad, vai noguldītājam pienākas vai nepienākas.

Bet konkrētajā TRASTA BANKAS gadījumā ir situācija, ka šie tiesu nolēmumi ir pieņemti jau pēc tā brīža, kad šis saraksts ir sagatavots un tātad maksātnespējas process jau ir savu gaitu uzsācis. Tātad, vēlāk.

Nu, šī ir tā piebilde, ko gribēju pateikt. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, man jums viens jautājums, lai es pareizi saprastu tieši jūsu nupat sniegto atbildi.

Vai es pareizi saprotu, ka tā robežšķirtne ir tas brīdis, kad banka tiek atzīta par maksātnespējīgu, lai mēs varētu pateikt, kā izpildīt šos lēmumus attiecībā uz noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem? Piemēram, ja tas arests ir līdz lēmuma pieņemšanai, ka banka ir maksātnespējīga, tad ir viena kārtība un, ja šis arests ir pēc tam, kad banka ir atzīta par maksātnespējīgu, ir savādāka kārtība?

L. Medne.

Nē, vienkārši ir tas moments par to identifikāciju. Ja šis lēmums jebkādas tiesībsargājošas iestādes lēmums, ir bankas rīcībā, viņa viņu nevar ignorēt. Tātad, viņa gan grāmatvedībā, gan strādāšanā atzīmē ar klientu. Patiesībā šis klients tātad iegūst

cita veida tādu uzskaiti bankā. Bet, ja šāda nolēmuma no ārpuses nav bankā, tad viņa, protams, to nezina un līdz ar to viņa arī to nevar... kā saka... vai pieņemt vai izpildīt, vai arestēt, uzlikt arestu, tur ir tā nianse.

G. Kusiņš.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Vēl ir papildjautājumi tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Jā. Mednes kundze, arī man radās jautājums, klausoties jūsu atbildi.

Tātad, vai es pareizi sapratu, ka tā kārtība ir šāda. Tātad, jūs teicāt, ka jūs sagatavojat sarakstus ar visiem kreditoriem, tad jūs arī atzīmējat tos... nu, tā saucamos, arestētos līdzekļus, un tas nozīmē, ka tie ir identificējami. Un vai tas nozīmē, ka iespējamie arī pēcāk... kā mūsu lietas faktiskie apstākļi liecina, ka pēcāk konfiscējamie līdzekļi arī bija identificējami, jo šie arestētie līdzekļi bija identificēti un pēc tam šie arestētie līdzekļi tika konfiscēti. Tātad, šie līdzekļi bija identificējami. Vai tā?

L. Medne.

Mazliet ir savādāk. Lai banku vai kredītiestādi uzskatītu par maksātnespējīgu, ir jābūt tiesas nolēmumam, ar kuru viņa ir atzīstama par maksātnespējīgu, tad likuma kārtībā tiek iecelts administrators, kurš veic savas funkcijas, atbilstoši likumā noteiktajam. Tātad, apgūst visu mantu, un tad viņa ir jau kopīga, sastāda sarakstu kreditoru...

Bet mans sākotnējais bija teikts par garantētās atlīdzības izmaksu tajā gadījumā, kad noguldījumi nav pieejami noguldītājam. Tādā gadījumā pati kredītiestāde, kas varētu vēl nebūt atzīta par maksātnespējīgu, jo nav bijis tiesas spriedums, kas ir stājies spēkā... Bet pēc likuma, kas ir Noguldījumu garantiju likums, kas valstī ir garantiju sistēma, kas visiem noguldītājiem nepieejamības gadījumā garantē atlīdzību līdz 100 tūkstošiem, izņemot gadījumus, par kuriem nemaksā, tad šo sarakstu sagatavo pati kredītiestāde un Noguldījumu garantiju fonds vai komisija, kas pārvalda fondu, pārbauda šo sarakstu un tikai tad viņa uzsāk izmaksāšanu. Un, ja šajā sarakstā ir atzīmēti noguldītāji, uz kuriem ir uzlikti aresti, šie noguldītāji atlīdzību nevar saņemt, kamēr nav, teiksim, tas process iztiesāts vai arī radusies skaidrība, vai pienākas līdzekļi vai nepienākas.

A. Rodiņa.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Turpinām ar lietas dalībnieku jautājumiem.

No tiesnešu puses ir uzdots samērā daudz jautājumu. Man lūgums lietas dalībniekiem neatkārtot tos pašus uzdotos jautājumus. Taupām laiku.

Lūdzu, Šķiņķa kungs! Jums vārds.

M. Šķiņķis.

Paldies.

Man tikai jautājumi par šo pēdējo sadaļu.

Jūs teicāt, ka maksātnespējas gadījumā visa nauda atrodas vienā kontā un nav tādu klientu kontu, kuros atrastos nauda. Tieši tāda pati situācija ir arī bankas piespiedu likvidācijas gadījumā.

Tāpēc es gribēju noprecizēt jūsu skaidrojumu, kur jūs teicāt vienā vietā, ka likvidācijas gadījumā ir iespējams arestēt klientu kontā esošu naudu, bet maksātnespējas gadījumā – nē. Vai es pareizi sapratu, ka tur jūs runājāt par, iespējams, pašlikvidāciju, vai, iespējams, par brīdi, kad ir noteikta noguldījuma nepieejamība nevis par situāciju, kad ir bankas piespiedu likvidācija, kad arī visa nauda atrodas vienā kontā un nav tādu klientu kontu ar naudu tajā.

I. Pētersone.

Paldies. Es atbildēju uz šo jautājumu.

Man jāatvainojas, ja ir radies tiešām pārpratums un nepareizi esam saprasti.

Bet, jā, kā jūs nupat pareizi minējāt, gan maksātnespējas gadījumā, gan piespiedu likvidācijas gadījumā norēķinu konti klientu vārdos atvērti vairs neeksistē un visa nauda ir vienā kredītiestādes kontā, veido kredītiestādes aktīvus, no kuriem tiek izmaksājami kreditoru prasījumi, atbilstoši likumā noteiktajām kārtām.

M. Šķiņķis.

Paldies.

Un tad vēl viens jautājums. Nav šīs lietas, iespējams, strīdus objekts, bet tomēr, lai saprastu, kā strādā bankas. Jautājums par strādājošu banku, kad nav uzsākta likvidācija vai maksātnespēja, bet tiek veikts mantas arests.

Vai tas faktiski nenozīmē to, ka faktiski dzīvē tā ir vienkārši šī prasījuma, kas ir noguldītājam, iesaldēšana... dzīvē faktiski nozīmē tikai to, ka šis noguldītājs naudu nevarēs izņemt ārā no bankas, bet tas nenozīmē, ka banka savu naudu neaizdod citām trešām personām, neiegulda citur un tamlīdzīgi.

S. Glāzere.

Paldies par jautājumu.

Uz šo atbildēšu es. Šeit, kā mēs arī minējām... šeit ir būtiska atšķirība, kaut vai, ja runājam par to līdzekļu apmēru: cik ir kredītiestādes rīcībā, ja viņa strādā un cik paliek līdzekļu kredītiestādes rīcībā, ja viņa aiziet uz maksātnespēju. Tātad, ja kredītiestāde aiziet uz maksātnespēju, viņai faktiski visi tie aktīvi, kas viņai ir bilancē, viņai visi ir jārealizē. Un jārealizē par ātro realizācijas vērtību. Līdz ar to, viņa neatgūst tik daudz līdzekļu, lai viņa varētu izpildīt visas saistības.

Ja kredītiestāde darbojas, tad faktiski jebkurā gadījumā šie līdzekļi tiek arestēti un uzskaitē viņi tiek atspoguļoti atsevišķi, izdalīti atsevišķi, lai būtu iespējams uzreiz kredītiestādei identificēt to līdzekļu apmēru.

Vai es atbildēju?...

M. Šķiņķis.

Jā, jūs ļoti labi atbildējāt no grāmatvedības skatupunkta, bet tas mans jautājums bija vairāk no tādas komercdarbības, ikdienas bankas komercdarbības skatupunkta. Vai kaut kas mainās banka, kā vien tas, ka banka saprot, ka šādā apmērā nedrīkst atdot naudu tam noguldītājam. Vai citādi bankas ikdienas dzīvē kaut kas mainās?

S. Glāzere.

Nu, jā... paldies par jautājumu.

Skatoties no praktiskā viedokļa... Nu, ja ir uzlikts arests kaut kādam kontam, tad tos līdzekļus banka nevar izmantot. Tie līdzekļi ir arestēti. Ja viņi ir arestēti tajā kontā noteiktajā apmērā, tad viņi ir arestēti.

M. Šķiņķis.

Paldies par atbildi.

A. Laviņš.

Vēl papildus jautājums ir tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu, jums vārds!

A. Kučs.

Es tikai gribēju precizēt par pozīciju – arests un maksātnespēja.

Tātad, ja ir viens konts. Vai gadījumā, ja banka jau ir pasludināta par maksātnespējīgu, arestu, teiksim, tiesas spriedumu par arestu var īstenot vai šajā gadījumā nevar īstenot? Nu, gadījumā, kad ir jau pasludināta maksātnespēja. Vai banka šādu tiesas spriedumu nepildīs? Kā jūs to saredzat?

A. Laviņš.

Lūdzu, kura no pārstāvēm sniegs atbildi?

I. Pētersone.

Jā, paldies, godājamā tiesa... Mēs mēģinām saprast šo... Vai pareizi mēs sapratām jautājumu... ja no grāmatvedības viedokļa, kā šis nolēmums par arestu...

A. Kučs.

Tā tad jautājums bija... banka ir pasludināta par maksātnespējīgu, un tā tad šinī gadījumā kredītiestāde saņem tiesas spriedumu, ar kuru ir uzlikts arests konkrētajiem līdzekļiem. Vai kredītiestāde... Kādā veidā viņa var šo tiesas spriedumu, kā jūs redzat, izpildīt?

S. Glāzere.

Nu, ko es vienīgais varu teikt... Es pieļauju, ka tas ir līdzīgi tā situācija. Ja tiek nosūtīta tiesas pavēste, tad tiek nosūtīta maksātnespējas administratoram un viņam šis rīkojums ir jāizpilda.

A. Kučs.

Bet tā tad viņš varēs konkrētos līdzekļus arī... nu, uzlikt arestu viņiem, neskatoties uz to, ka ir viens konts. Konkrētajā apmērā viņš varēs uzlikt to... Jūs tā to saredzat?

S. Glāzere.

Nu, jā... tā tad maksātnespējas procesā visi šie līdzekļi kontā ir visi kopā. Tad tajā apmērā, kādā ir tiesas rīkojums par līdzekļu arestu tajā kopējā kontā, tad tas apmērs ir arestēts un likvidators nevarēs ar šiem līdzekļiem rīkoties tādā apmērā.

A. Laviņš.

Paldies.

Turpinām ar Saeimas pārstāvju jautājumiem. Vai jums būs jautājumi?

A. Stupins.

Paldies. Saeimai būs vairāki jautājumi.

Jūs ļoti apjomīgi uzsvērāt nepieciešamību garantēt adekvāta maksātnespējas procesa norisi, kreditoru interešu ievērošanu un tamlīdzīgi.

Bet kāda nozīme ir jūsu viedoklī minētajām šīm te negatīvajām mantiskajām sekām kreditoriem ir tieši konkrētajā Satversmes tiesas procesā, kas ir ierosināts pēc konstitucionālās sūdzības nevis kādā citā procesā un, attiecībā, kā jūs pati norādījāt, uz konkrēto subjektu – banku. Vai banka kā likvidējamā kredītiestāde izskatāmajā lietā, vai tai rodas kādas negatīvās sekas, ja viedoklī jūs tieši apgalvojat, ka naudas līdzekļu konfiskācija ierobežos bankas kreditoru īpašumtiesības un galu galā pati banka neko nepaturēs. Paldies.

I. Pētersone.

Paldies par jūsu jautājumu.

Attiecībā uz bankas interešu aizskārumu. Mēs jau sniedzām atbildi, atbildot uz tiesas uzdotajiem jautājumiem. Es minēju par to, ka var ietekmēt... liela naudas līdzekļu apjoma izņemšana ārpus kreditora kārtām var tiešā veidā ietekmēt kredītiestādes maksātnespējas procesa veiksmīgu, efektīvu un vispār norisi kā tādu un šīs norises iespējamību.

Un otrs: stāstot par to visu, ko jūs uzskaitījāt sākumā, komisija uz to raugās caur savu uzraudzības prizmu, tātad, uzraugot maksātnespējas... kredītiestāžu maksātnespējas procesa efektivitāti un kreditora interešu aizsardzību, kas ir primārais kredītiestāžu maksātnespējas procesa mērķis, un skatoties caur šo prizmu... tas, kas mūs interesē un ko mēs vēlamies uzsvērt arī šīs lietas kontekstā... ir šis te tainīgums. Vai ir taisnīgi izdalīt liela apmēra naudas līdzekļus ārpus kreditoru noteiktajām kārtām, tādā veidā ietekmējot pārējo kredītiestādes kreditoru tiesiskās intereses.

A. Stupins.

Paldies par jūsu atbildi.

Arī jūsu atbildē bija dzirdams ievads par manis uzdoto jautājumu.

Vēlreiz. Vai veiksmīga maksātnespējas procesa norise un kreditoru interešu apmierināšana ir kaut kas, uz ko bankai ir tiesības ierosinātajā lietā Satversmes 105. panta izpratnē? Jo šis nav process nav maksātnespējas veiksmīgu norisi.

I. Pētersone.

Tieši tā. Bet komisijas skatījumā Satversmes 105. pants – šīs tiesības uz īpašumu – ir tieši saistīts ar kredītiestādes kreditoru interešu aizsardzību šajā maksātnespējas procesā.

Jūs kratāt ar galvu... acīmredzot jūs neapmierina mana atbilde.

Bet tas, kā komisija uz šo te raugās... tātad ir primāri, efektīvi un maksimāli nodrošināt kreditoru prasījumus un segt šos kreditoru prasījumus. Un ja ir kaut kādi citi apstākļi, kas ietekmē šo personu tiesības atgūt savus īpašumus, atgūt savu prasījumu, kas veido viņu īpašumu, tad mēs to saredzam arī šī te Satversmes 105. panta kontekstā.

A. Laviņš.

Paldies. Lūdzu, turpiniet!

Vai Saeimas pārstāvjiem ir vēl kādi jautājumi?

J. Priekulis.

Godātā tiesa, būs pāris jautājumi vēl. Pāris jautājumi par faktiem, ko varbūt vēlētos noskaidrot, kas, mūsu ieskatā, arī ir nozīmīgi izskatāmajā lietā.

Vai Finanšu un kapitāla tirgus komisija varētu apstiprināt, ka banka maksātnespējas procesā saglabā likuma subjekta statusu un tai ir pienākums ievērot Novēršanas likuma prasības?

I. Pētersone.

Jā. Likvidējamā un maksātnespējīgā kredītiestāde saglabā šī Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un novēršanas likuma statusu.

J. Priekulis.

Paldies.

Sakiet, lūdzu, vai Finanšu un kapitāla tirgus komisija varētu apstiprināt, ka pieteikuma iesniedzējas – bankas – darbībā ir bijuši saskatāmi ilgstoši trūkumi noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā?

I. Pētersone.

Jā, tas arī nav slēpjams, ka maksātnespējīgai TRASTA KOMERCBANKAI bija problēmas ar šo noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un novēršanas normatīvo aktu piemērošanu, problēmas ar izpratni, banka vairākkārtīgi ir saņēmusi sodus, bet, redziet, kā es arī minēju savā viedoklī... Šie te komisijas konstatējumi, šie te piemērotie sodi bija par konkrētiem normatīvo aktu pārkāpumiem un par konkrētiem nodarījumiem, kas tika konstatēti administratīvās lietas ietvaros. Un izskatāmās lietas kontekstā Satversmes tiesā mēs nerunājam par citu administratīvo lietu apstākļiem un nevaram kādu personu padarīt par vainīgu vai pasludināt par vainīgu par to, ka bankā atrodas noziedzīgi iegūti līdzekļi.

J. Priekulis.

Paldies.

Es tad turpinu jautājumu mazliet par citu sēriju, arī par faktu, ņemot vērā, ka jūs esat uzraugs un, es pieņemu, ka jums tāda informācija ir jūsu rīcībā.

Jūs apgalvojumā... un arī atbildot uz tiesas jautājumu un arī paskaidrojumos lietojāt tādu frāzi kā “kreditori tiek sodīti”. Tad gribētu saprast mazliet vairāk no faktiskās puses. Sakiet, lūdzu, izskatāmajā lietā tā naudas summa, kas ir pamatā, ir 7,6 miljoni. Vai Finanšu un kapitāla tirgus komisija var pateikt, cik beigu beigās procentu no šīs naudas summas vispār tiktu līdz kreditoriem, ja šo te valsts prasījumu ieliktu kredītiestāžu maksātnespējas procesā. Proti, kāds ir procentuālais sadalījums starp maksātnespējas procesa izmaksām un kreditoru prasījumiem?

I. Pētersone.

Liels paldies par jūsu jautājumu, Priekuļa kungs.

Diemžēl precīzus aprēķinus... pat aptuvenus aprēķinus es nevarēšu sniegt šīs lietas ietvaros, jo ir jāņem vērā, ka maksātnespējas process turpinās un tas būs atkarīgs no tā, kā administratoram veiksies ar aktīvu atsavināšanu, aktīvu atgūšanu... Bet tas, ko mēs jau šobrīd redzam un pieteicēju pieteikumos, manuprāt, bija diezgan precīzi un izvērsti šis jautājums aplūkots, ka šo naudas līdzekļu, konkrēti, 7,6 miljonus izdalot ārpus kreditoru kārtām, pārējiem kreditoru prasījumiem naudas var nepietikt. Līdzīgus aptuvenos aprēķinus komisija arī ir veikusi attiecībā uz iespējamību iesaistīties lietā Noguldījumu garantiju fondam, jo var pastāvēt situācija... jo garantētās atlīdzības ir jāmaksā vēl piecus gadus uz priekšu no 2021. gada, ir atsevišķs personu loks, kuriem bija liegts to darīt līdz 2021. gadam, kad beidzās garantēto atlīdzību izmaksu pirmais piecu gadu termiņš, un šādi noguldītāji ir 103 un tas ir zināms prasījumu apmērs un naudas līdzekļu apmērs, kuru segšanai, iespējams, izdalot šos naudas līdzekļus no bankas ārpus kreditoru kārtām, šai segšanai vairs naudas līdzekļu nepietiks un Noguldījumu garantiju fondam nāksies šajā lietā iestāties un izmaksāt, iespējams, garantētās atlīdzības.

A. Laviņš.

Paldies.

Turpinām ar jautājumiem. Un es tomēr aicinātu uzdot jautājumus par apstrīdēto normu satversmību. Ja sekos līdzīgs jautājums, Priekuļa kungs, es vaicāšu, kāda tam ir nozīme. Paldies.

J. Priekulis.

Paldies. Jā, mūsu ieskatā tam bija nozīme tieši pie aizskāruma aspekta.

Tad es gribu pajautāt varbūt vienu jautājumu konkrētu. Vai Finanšu un kapitāla tirgus komisijas rīcībā ir informācija, ka, ja tiktu ievietots šis te prasījums kredītiestāžu maksātnespējas procesa kārtās, 30 procenti no šīs te summas aizietu kā maksātnespējas procesa administratora atlīdzība.

I. Pētersone.

Es nevaru precīzi komentēt par šo te. Es zinu, ka administrators ir vienojies ar kreditoriem par tā atlīdzības apmēru.

J. Priekulis.

Paldies par atbildi. Labi, es tad turpināšu par...

Jūs lietojāt arī vārdus "kreditoriem rodas zaudējumi". Jautājums par to, no kā rodas zaudējumi? Vai bankas novešana līdz maksātnespējai rada zaudējumus kreditoriem?

I. Pētersone.

Varbūt es precīzi nesapratu jūsu jautājumu... Bankas novešana līdz maksātnespējai ir krimināli sodāms noziedzīgs nodarījums. Un jebkura maksātnespēja, kā jau es minēju, jau sākotnēji pati par sevi prezumē, ka naudas līdzekļu visu kreditoru prasījumu segšanai pilnā apmērā nepietiks. Tātad jebkura maksātnespēja rada jebkuram kreditoram ar lielu ticamības pakāpi konstatējamu risku neatgūt visu pilnu savu prasījumu pret kredītiestādi.

J. Priekulis.

Paldies.

Tad vēl viens jautājums no citas sērijas.

Vai Finanšu un kapitāla tirgus komisijai varbūt ir informācija par kādām citām Eiropas Savienības dalībvalstīm, kurās būtu regulējums, ka šāds prasījums par noziedzīgi iegūtas naudas konfiskāciju nevis tiek apmierināts ārpus kārtas, bet tieši ievietojot to kādā no kreditoru kārtām.

Vai jūs zināt vai varat nosaukt kādu Eiropas Savienības dalībvalsti, kurā būtu šāds te regulējums?

I. Pētersone.

Paldies par jūsu jautājumu. Mums nav zināms, kā tas notiek citās dalībvalstīs un mums nav pieredzes un nav bijusi līdz šim komunikācija ar citām valstīm šajā jautājumā.

J. Priekulis.

Paldies.

A. Stupins.

Paldies.

Jautājums attiecībā uz taisnīgumu, uz ko jūs esat vairākkārt savā viedoklī atsaukusies. Kāpēc konfiskācija no taisnīguma viedokļa būtu iekļaujama pie šīm te kārtām pie tāda izšķiroša apstākļa, ka kārtās ir iekļauti tikai tādi prasījumi, kas radušies uz tiesiska pamata, savukārt konfiskācija attiecas uz līdzekļiem, kas bankā atrodas bez tiesiska pamata? Paldies.

I. Pētersone.

Es savu atbildi varbūt pagriezīšu nedaudz savādāk. No taisnīguma viedokļa mēs skatāmies caur kreditoru interešu aizsardzības prizmu par to, ka viņi ir pelnījuši maksātnespējas procesā saņemt pēc iespējas lielāku sava prasījuma apmierināšanu un līdz ar to, nodalot šos te līdzekļus... viņu iespēja saņemt atlīdzinājumu samazinās

iestājoties apstākļiem, kuri nav paredzēti Kredītiestāžu likumā un neregulē kredītiestāžu maksātspēju.

A. Stupins.

Paldies par atbildi.

Un tad būs pēdējais jautājums, kas izriet arī no jūsu atbildes uz iepriekšējo jautājumu.

Vai konkrētajā gadījumā valstij un likumdevējam nebūtu jāņem vērā arī citas intereses, piemēram, tautsaimniecības attīstības intereses, dažādu cietušo personu intereses noziedzīgos nodarījumos un tamlīdzīgi? Vai tiešām var apgalvot, ka šo līdzekļu izņemšana no apgrozības, šī legalizācijas ķēdes pārtraukšana un līdzekļu ieskaitīšana valsts budžetā nebūtu vērsta uz tādu interešu aizsardzību, kuras būtu vismaz tikpat būtiskas kā kreditoru intereses vienā atsevišķā maksātspējas procesā? Paldies.

I. Pētersone.

Paldies.

Neapšaubāmi, visām šīm interesēm ir jābūt līdzsvarotām un sabalansētām. Tas, uz ko mēs vēršam uzmanību sava viedokļa beigās ir tas, ka komisija nekādā gadījumā nav pret šo līdzekļu izdalīšanu, konfiscēšanu un legalizācijas ķēdes pārtraukšanu. Tas viss ir jādara, un tas viss ir pareizi un mēs atbalstām tādu darīšanu.

Tajā pat laikā mēs aicinām ņemt vērā, ka pastāv arī šāda interese, kas ir kreditoru interese un skatīties varbūt šo lietu tajā skaitā arī caur šādu prizmu.

A. Laviņš.

Paldies.

Pētersones kundze, Glāzeres kundze un Mednes kundze... paldies jums par dalību Satversmes tiesas lietā, par sniegto viedokli un sniegtajām atbildēm. Novēlēšu jums jauku dienu! Varat atslēgties no tiesas sēdes. Paldies.

Turpinām ar nākamās pieaicinātās personas uzklaušāšanu. Latvijas Finanšu nozares asociācija. Šo asociāciju Satversmes tiesas procesā ir tiesīgs pārstāvēt asociācijas vecākais juridiskais padomnieks zvērināts advokāts Edgars Pastars un Pastara kungs ir ieradies tiesā sniegt viedokli klātienē.

Pastara kungs, lūdzu!

Arī jums ir lūgums visupirms sniegt atbildes uz tiesas interesējošiem jautājumiem, protams, ir arī jums noteikta rīcības brīvība, lai sniegtu viedokli par tādiem aspektiem, ko jūs uzskatāt par svarīgiem šīs lietas izskatīšanā.

Lūdzu, jums vārds.

E. Pastars.

Godātā tiesa... (tālāk vairs nedzird neko)...

A. Stupins.

Es atvainojos, godātā tiesa, nevar dzirdēt neko.

E. Pastars.

Es atvainojos... Es ceru, ka tagad Saeimas pārstāvji varēs dzirdēt. Es sapratu, ka kāda poga nebija nospiesta.

A. Stupins.

Jā, šobrīd ir dzirdams labi. Paldies.

E. Pastars.

Paldies par iespēju izteikt Finanšu nozares asociācijas viedokli.

Mēs apvienojam Latvijā visas bankas, izņemot vienu šobrīd un noteikti mēs varēsim sniegt arī praktisku ieskatu par daudziem jautājumiem, kas mums bija. Manā kompetencē nav tikai konstitucionālo tiesību jautājumi. Vismaz gadus sešus es strādāju tieši ar šīm lietām un arī pie finanšu iestāžu AML riska procedūru izstrādes, arī pie viņu likvidācijas un izveides. Arī tādi jautājumi mūsu redzeslokā ir.

Un noteikti mēs redzējām vairākas neprecizitātes, kas bija izteiktas. Tajās mēs noteikti sniegsim arī savu viedokli.

Pirms varbūt iet detaļās, es uzreiz gribētu turpināt tos jautājumus, ko jūs apspriedāt ar Finanšu un kapitāla tirgus komisiju. Mēs, pirmkārt, gribētu teikt, ka no asociācijas viedokļa mēs, protams, piekrītam kopumā FKTK sniegtajam viedoklim pilnībā, izņemot tur vienu aspektu. Tīri praktisku aspektu, kuru 2018. gadā FKTK sniedza citu viedokli, nekā viņš tika pausts šodien sēdē, proti, kas notiek ar arestētajiem līdzekļiem darbojošā bankā. Arestētie līdzekļi, protams, nav pieejami klientam. Tomēr šos līdzekļus banka var izmantot likviditātes procesos un finanšu plūsmā. Šie līdzekļi nav izolēti no pasaules. Finanšu industrija vēlējas viņus izolēt, bet valsts to neuzskatīja par vajadzīgu. Bet par to es pastāstīšu mazliet tālāk.

Tāpat arī šajā gadījumā līdzekļi, kas tiek arestēti, kontā nav... bieži vien personai ienāk tūkstoš eiro kā alga un 500 eiro, piemēram, izkrāpti līdzekļi. Viņš paspēj iztērēt daļu naudas. Un šajā brīdī arests var tikt uzlikts vismaz sešos veidos. Un viens no veidiem būs summa, kas tiek uzlikta arestā. Kur tā nauda ir cēlusies, bieži vien var būt tā, ka viņa jau to izkrāpto naudu jau ir iztērējusi, bet legālā nauda kontā ir un tā tiks arestēta. Tāpēc tā precīzi jau nevar pateikt, ka tieši tas cents, kas bija izkrāpts, tieši tas tiek arestēts.

Tāpat arī ir gadījumi, ka izmeklētāji atļauj izmaksas no konta. Tur gan jāskatās, kādā veidā ir uzlikts arests, kas ienāk kontā... kādi ir līdzekļi turpmāk... tur ir daudz nianšu, kuras tad pie arestiem būtu jāņem vērā.

Bet principā tā būtu vienīga lieta, par ko mēs lūgtu koriģēt arī, vērtējot FTKT sniegto atbildi.

Kopumā jāteic, ka industrijā varbūt nav tik būtiska pati šī lieta, kā attiecībā no pieteikuma iesniedzēju skatupunkta, bet drīzāk no secinājumiem, jo secinājumi šajā lietā, mūsaprāt, var ietekmēt industriju diezgan nozīmīgi. Un es arī vairākus no tiem pieminēju.

Es teiktu, ka varbūt šajā lietā arī pati lieta, kas šeit ir iesaistīta banka, kurai licence tika atņemta, AML, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas noteikumu pārkāpumu dēļ, pats par sevi varbūt ir labs fons, bet mēs aicinātu mēģināt no tā distancēties un skatīties pēc būtības. Un varbūt ne tikai pavērst šo lietu kā cīņu starp labo un ļauno, jo noziedzīgi līdzekļi nekad nav nekas labs, bet tomēr uz detaļām, kā praktiski darbojas šī sistēma un vai tajā netiek pārkāpts samērīguma princips, kādos no momentiem.

Tāpat arī mums nav nekādu šaubu, ka noziedzīgi iegūta manta nedrīkst palikt noziedznieka rokās, tā ir jākonfiscē. Ir jautājums tikai, kā to labāk izdarīt, nekaitējot citu personu tiesībām un interesēm.

Pirmkārt, par 105. pantu, lai uzreiz būtu varbūt skaidrāk. Protams, ka jebkurai personai, arī iespējamajam noziedzniekam, bet mantas konfiskācijas gadījumā atceramies, ka mēs mantu bieži vien nekonfiscējam, konfiscējam tikai līdzekļus. Nav predikatīvais noziegums... pat nav obligāti viņu pierādīt un notiesāt par to. Manuprāt, šajā gadījumā man nav vispār nekādu šaubu par to, ka tas vien, ka kāda valsts iestāde, tajā skaitā tiesa ir pieņēmusi spriedumu vai pieņēmusi administratīvu aktu, ka tas kādā veidā personai liegtu tiesības vērsties Satversmes tiesā. Tas liktos ne tikai... katra būtība, ko es teiktu, runā pretī šādai interpretācijai, jo būtu jābūt tiesībām, ja persona, kura ir atzīta par vainīgu vissmagākajos noziegumos, viņai konfiscēta visa iespējamā manta, vērsties Satversmes tiesā, lai pārbaudītu, vai šis process bija taisnīgs. Protams, ka lietas saturā jau nevar teikt... es nevarētu teikt, ka tā ir mana nozagtā manta, tāpēc es gribu viņu atpakaļ. Protams, ka šādas saturiskās tiesības personai nepiemistu. Procesuāli aizliegt personai vērsties Satversmes tiesā tikai tāpēc vien, ka viņa bijusi notiesāta un viņai ir atņemta manta tieši par šiem jautājumiem, manuprāt, būtu pretrunā ar Satversmes 92. pantu un visu būtību, kādēļ vien jebkad šī tiesa vispār ir izveidota. Tāpēc es šo argumentu pat... man ir grūti viņu pat komentēt, un esmu izbrīnīts, ka viņš vispār lietā ir parādījies.

Tas būtu par 105. pantu.

Manuprāt, procesuāli drīkst pievērsties saturam, vai patiešām ir samērīga vai nav samērīga, bet nu ne jau tādēļ, ka persona nedrīkst vērsties.

Jāteic, ka arī tāda, ko es redzu lietā un ko būtu diezgan svarīgi atzīmēt, ka ne katra noziedzīgi iegūta manta ved pie noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas. Jo legalizācija ir atsevišķa darbība. Piemēram, ja persona narkotiku tirdzniecības rezultātā iegūst tūkstoti eiro, viņa nozog tūkstoti eiro... tas vien, ka viņa visu naudu patērēs, nopērkot alkoholu, pārtiku vai citas darbības, nav legalizācija. Tas ir pašpatēriņš. Tāpat, ja persona mēģinās šo naudu iemaksāt kontā, pēc tam pārskaitīt tālāk, nopirkt par to kādu preci un vēlāk šo preci pārdot, tā, lūk, ir legalizācija. Legalizācija ir zinot, ka līdzekļi ir iegūti nelegāli, padarīt viņus, lai viņi izskatās tā kā legāli.

Parasti banka ir neitrāla puse šajā brīdī un viņai ar savām iekšējās kontroles sistēmām ir jāspēj to noņemt šādu darbību. Bet te ir divas lietas. Pirmkārt, ja banka tomēr ir uz vienu roku, ja tā var teikt... pēc būtības šāda iestāde ir izveidota, lai palīdzētu šādām darbībām, mēs esam redzējuši pasaules praksē, kur uzraugu secinājumos un izmeklējumu procesos ir kādreiz secināts, ka banka ir bijusi uz vienu roku ar kādu no šāda veida darboņiem. Nu, tādā gadījumā, protams, ka nav nekādu šaubu, ka šajā gadījumā šāda finanšu iestāde nedrīkst palikt tirgū... viņa, protams, tiek sodīta un licence tiek atņemta. Bet es pieņemu tālākajā runā, ka finanšu iestāde ir neatkarīga, viņas kontroles sistēma darbojas pienācīgi un ir jautājums, ko tas maina vai nemaina konkrētajā situācijā.

Jāņem vērā, ka likumā tomēr ir noteikts, ka bankas piemēro riskos balstītu pieeju. Un tas nenozīmē, ka ir jāpārvalda viss un vienmēr. Es to salīdzināšu, piemēram, ar garderobi. Ja mēs dodamies uz operu, atdodam savus mēteļus un izrādās, ka divi mēteļi, kas ir atnākuši, ir bijuši zagti, viens ir nozagts tajā pašā operā. Tas jau nenozīmē, ka mēs tagad cilvēkiem, beidzoties operas seansam, teiksim, ka visiem tagad mēteļus atdosim tikai tad, kad beigsim uzmanīgu pārbaudi, ka jūs uzrādīsiet čeku, kā jūs viņu nopirkāt un pārbaudīsīm, vai šķiedras vai mati, kas ir uz šī mēteļa, pieder jums, DNS analīzēs. Un tikai tad mēteļi dabūsiet. Šādā veidā banka darboties nedrīkst, tāpēc ir riskos balstīta pieeja, kurā tiek saprasts, ko un kā pārbaudīt. Nu, viens no piemēriem, kurā brīdī jūs arī jautājat, ka var būt tā, ka bankās, kuras darbojas efektīvi un viņu iekšējā kontroles sistēma ir laba, varbūt nelegāli līdzekļi ir šodien. Nu, piemēram... varbūt tas nav labs piemērs, kā to piemēru teikt... bet ja es mēģinātu nozagt pieteicēja pārstāvim 500 eiro un man tas arī izdotos, es dotos un iemaksātu viņu bankomātā. Pēc būtības mani nenokertu, jo man ir pietiekami daudz... kamēr netiks uzrakstīts pieteikums policijai un netikšu identificēts... visticamāk, būs pietiekami ienākumi bezskaidrā naudā, līdz šim nekāda negatīva publicitāte nav bijusi, nekādi citādi riska faktori bankas sadarbībā ar banku nav parādījušies, ienākumi līdz šim ir daudz lielāki nekā iemaksātā nauda bankomātā šajā gadījumā... un visticamāk, ka šajā brīdī šīs nauda paslīdētu garām, jo visu noņemt nevar. Pirmkārt, būtu lielākas summas, uz ko skatās, un es, visticamāk, neatbilstu šim riska indikatoram, lai šo nodarījumu šādā veidā sistēmā tiktu uzreiz noņemtu. Protams, pēc tam, kad ir uzrakstīts iesniegums, tad,

visticamāk, ka jautājums parādītos jau konkrēti redzams. Tas ir tikai piemērs uz to, ka sistēma nekad nevarēs pārbaudīt katru centu līdz pēdējam. Un tas ir pilnīgi normāli, kā teica arī FKTK, ka katrā bankā, katrā pasaules valstī šajā brīdī ir kādi nelegāli līdzekļi. Jautājums ir par to, cik banka cenšas viņus novērst, viņus identificēt, un ziņot par tiem, iesaldēt pēc tam un ideāli, ka viņi tiek arestēti un konfiscēti.

Tā kā vienmēr ir jāsaprot, ja gadījumā, ir kāda tendence, ka bankai ir jāstrādā vēl stingrāk, mēs nonākam pie otra rezultātā. Tas ir deriskings, kas ir ļoti būtisks aspekts un ko nedrīkst aizmirst, ka bankas tā atsakās ņemt riskus savā darbībā, ka personas nevar atvērt kontus, viņi tiek aizvērti un tas ir pretējs efekts, ka bankas kļūst pārāk puritāniskas. Un tajā brīdī tas tiešām arī kaitē tautsaimniecībai. Tāpēc tiešām šis risks ir jāpārvalda, jāspēj noķert sliktā nauda un sliktākie klienti un viņus izslēgt no finanšu sistēmas un panākt, ka viņi par to tiek notiesāti. Tāpēc tas ir svarīgi, ka tas nekad nebūs tā, ka būs tādas pilnīgi kristāltīras bankas jebkur pasaulē, kā to arī norādīja FKTK. Galvenais ir par attieksmi un par resursiem, kas tur tiek veltīti.

Par naudu. Nauda ir atvietoājama lieta, kā, liekas, Saeimas pārstāvis to jau ļoti labi teica, ka cukurs, kas ir izmaisīts tējas glāzē, nevar pateikt, kurš īstenībā bija kas... Tā sajūta ir par citu naudu. Mēs pilnībā piekrītam pie tā slēdziena, ka noguldījums ir bankas īpašums. Un ja šo tēzi kāds apšaubā, tad tajā brīdī mēs šo industriju Latvijā varam aizvērt ciet, jo, ja banka nevar brīvi rīkoties ar saviem noguldījumiem, viņus izsniegt kredītos, piemēram, tālāk izmantot likviditātes vadībā, tad tas ir viens no bankas darbības pamatprincipiem. Ja šis princips netiek ievērots, tad nav banku kā tādu. Tad jums ir tiešs aizdevums starp personu un personu, tā ir kaut kāda maksājumu iestāde, kas tur aprītē naudu no viena punkta uz otru. Un tas ir ļoti svarīgi saprast.

Bet šis secinājums nekādā veidā nekaitē tam, ka šo naudu varētu arestēt un konfiscēt. Piemēram, bija jautājums, ja banka darbojas, kas ir maksātnespējīga... ko tad konfiscēt... grāmatvediski FKTK arī ļoti labi atbildēja, ka bilancē skatoties, abas ailes, tā teikt, prasījuma tiesības vienmēr tiek šādā gadījumā arestētas un konfiscētas... abos gadījumos prasījuma tiesības... savukārt darbojošās bankās bilancē otrā pusē ir konkrēts jau segums, konkrēts norēķina konta atlikums, kuru tad attiecīgi arestē kopā vai konfiscē kopā ar šīm prasījuma tiesībām, jo grāmatvediski viņas stāv blakus ailēs, viņas nav vienā ailē divkāršā ierakstu sistēmā.

Tādēļ arī šajā gadījumā vienkārši maksātnespējīgā bankā šīs prasījuma tiesības nevar realizēt pilnā apmērā. Vienkārši nav tās otrās ailes pilnā apmērā. Tāpēc jau banka ir maksātnespējīga, ka grāmatvedībā divas ailes neiet kopā – prasījuma tiesību ir vairāk nekā to, ar ko viņas apmierināt.

Tāpēc jau arī šajā gadījumā vienmēr es teiktu, ka tiek konfiscētas prasījuma tiesības, tikai ne visos gadījumos viņas var pilnā apmērā realizēt.

Tāpat viens no tiesnešiem... tiesnesis Kusiņš jautāja par... ja depozīts ir tik liels... arestējot banka var kļūt maksātnespējīga.

Nu, principā, pēc tās riska teorijas būtu jābūt tā, ka šis tā saucamais koncentrācijas risks jau tiek vadīts laicīgi un netiek pieļauti noguldījumi tādos apjomos. Tā nedrīkst... ja banka tā darbojas, tās uzraugam šādu biznesa modeli nevajadzētu, vai arī būtu jāprasa papildu kapitāls, papildu citas garantijas, bet šādā veidā nu Latvijā tā nedrīkstētu būt šobrīd. Es tādu situāciju pat nevaru iedomāties. Jābūt ir pietiekamai diversifikācijai.

Kas attiecas uz... arī vēl uz to, ko jau minēju... ka aresta gadījumā un jebkurā gadījumā nauda paliek aprītē, arī ja nauda ir arestēta maksātspējīgā bankā. Industrija ļoti vēlējas, ka šī nauda aresta brīdī tiek pārceļta uz Valsts kasi un nepiedalās nekādā aprītē. Ja jau mums ir ideja, ka ir jābūt maksimāli tīriem, tā tikt, no šāda veida naudas, bet valsts uzskatīja, ka tas nav nepieciešams un šī nauda drīkst palikt aprītē līdz brīdim, kamēr netiek konfiscēta. Es gan to neuzskatu pat par pareizu risinājumu, bet nu, tāda ir valsts izvēle šajā gadījumā.

Kas attiecas uz... Šķiet, arī pagājušajā tiesas sēdē vairāki tiesneši jautāja, vai naudu var konfiscēt ar atpakaļvērstu spēku. Es teiktu un varbūt dotu salīdzinājumu ar Satversmes tiesas spriedumiem. Bieži vien tiek konstatēts, ka norma ir neatbilstoša Satversmei, bet jūs ļoti labi saprotat, ka ne vienmēr viņu var atcelt ar atpakaļvērstu spēku un šo netaisnību novērst. Tā ir tiesiskā stabilitāte.

Ja noguldījums ir pieņemts, tajā brīdī par viņu nav bijis nekādu šaubu. Šis noguldījums var iekrist kontā sekundes laikā, pareizāk sakot, 24 sekunžu laikā, tas ir minimālākais termiņš, kāds ir uz zibmaksām atļauts līdz 100 tūkstošiem eiro... tāpat 24 sekundēs, ja kāds pārbauda, jūs varat veikt... jūs to varat iedomāties. Tāpat 24 sekunžu laikā. Tad tas nozīmē, ka, pieņemot šādu noguldījumu, arī jebkurš konta atlikums, tad pēc tam, iespējams, ka uzreiz banka to izmanto un kādai personai izsniedzot aizdevumu, un tad ar skubu mums ir jāsaka... ka arī šāds aizdevums būtu jāanulē, jeb viss, kas uz tā pamata tālāk ir bāzējies. Tādēļ šī konfiskācija ar atpakaļvērstu spēku, man liekas, ir, nu, ar tādu diezgan lielu teoretizēšanu, praktiskā dzīvē tas radītu tādu tiesiskās stabilitātes riskus, kas tautsaimniecībā nebūtu panesami.

Tur, kur es varētu piekrist... tur, kur ja ir kaut kādi augļi radušies tieši specifiski konkrētajai personai... tad, protams, noteikti viņus vajadzētu arī noteikti konfiscēt, jo tad tas būtu tā kā samērīgi... un īstenojami un aprēķināmi.

Tāpat arī... šeit vairākas reizes tika pieminēts jēdziens "līdzekļu sajaukšanās". Mūsaprāt, tiek jauktas divu veida sajaukšanās, jo viņas ir divas. Viena sajaukšanās, ko mēs tipiski legalizācijā aplūkojam ir tad, ja, piemēram, personai ir restorāns, legāls bizness, galdiņi, ēdienkartes, klienti... nu, bet īpašniekam patīk arī narkotikas tirgot paralēli. Un viņš daļu skaidras naudas iepludina restorānā, lai nauda izskatītos, tā skaidrā nauda... lai ar naudu redzētu, ka ir vairāk klientu, vairāk pirkumu skaidrā naudā, bet faktiski viņi tur nav, viņi tiek pierakstīti. Tā ir klasiska sajaukšanās, kur šādi tiek sajaukta un īsti nevar saprast, kura ir legālā un kura nelegālā nauda.

Vai arī tādā situācijā, ka īsti nevar saprast... šī te aizvietojošā konfiskācija, ka nevar saprast, ko konfiscē, bet tad konfiscē naudas apjomu... cik ir bijis noziedzīgs... teiksim, persona bija izkrāpusi 10 tūkstošus, lai viņai viņus konfiscētu, naudas kontā nepietiek, pārdod īpašumu un uz tā rēķina arī nodrošina konfiskāciju.

Savukārt banku jomā tā sajaukšanās, ka noguldījumos parādās nelegāla nauda kādu brīdi tas... un pēc tam viņa tiek arī izmantota finanšu plūsmās, tā ir, man liekas, nu... tā ir nenovēršama lieta. Ir jautājums, cik ātri šādu spēj apturēt. Kādu brīdi šāds fakts vienmēr pastāvēs. Kādā fotomirklī viņš vienmēr būs. Jautājums ir, kad to apturēs.

Tādēļ šīs sajaukšanās divas vajadzētu – faktisko sajaukšanos un tādā tēlainā izpratnē, teiksim, to otro, to faktisko, par ko mēs runājam... tā naudas atmazgāšana, tā ir tā pirmā. Un tur būtu ļoti uzmanīgi jāskatās, vai konvencija rada sajaukšanos un kas šajā brīdī ir domāts un vai mēs runājam par vienu un to pašu.

Kopumā no industrijas viedokļa raugoties... vēl gribējām vērst uzmanību uz to, ka bankās pastāv arī finanšu instrumenti, kas ir tiešs klientu īpašums... tas nav bankas noguldījumi, kas pieder bankai un tie arī tiek arestēti un konfiscēti tādā pat veidā gandrīz kā noguldījumi, bet viņi parasti stāv atsevišķi, viņi ir norobežoti un bankas maksātne spēja tos neietekmē.

Kopumā pēc industrijas novērojumiem Kriminālprocesa likums šobrīd ļoti slikti nodrošina trešo personu tiesību aizsardzību. Mums varbūt nav nekad bijusi saskarsme ar noguldījumiem un viņu konfiskāciju kā problēmu, kā jau FKTK arī teica, bet tipiskākā lieta ir, ka banka izsniedz, piemēram, aizdevumu, izrādās, ka klients, pieņemsim, ir sācis būvēt savu māju... banka izsniedz aizdevumu mājas pabeigšanai, klients ir valsts amatpersona, ar deklarāciju, ar solīdiem ienākumiem... un izrādās, ka tomēr viņš ņem arī kukuļus skaidrā naudā, ko, protams, pēc deklarācijas nevar redzēt, bet var redzēt, ka cilvēks savu luksusa dzīvi finansē arī no skaidras naudas ienākumiem. Un tiek secināts, ka māja ir konfiscējama, jo patiešām viņš daļēji ir bijis kukuļņemšanā iesaistīts. Un tajā brīdī parasti tiek konfiscēta arī kredītam piešķirtā bankas nauda. Viņa netiek izdalīta.

Ir bijuši arī gadījumi, kad tiek arestēts nomas auto, teiksim, operatīvais līzings, klienta vainas dēļ arestu uzlika arī līzings sabiedrībai piederošai automašīnai... šis te jautājums gan ir novērsts...

Un ir arī vēl citi aspekti, ko mēs redzam, ka trešo personu tiesību aizsardzība praksē ne pārāk labi strādā. Bet mēs to vairāk redzam tādos praktiskos aspektos nevis ar noguldījumiem saistītos.

Runājot vēl mazliet par aizskārumu pie 105. panta. Es šaubos par to, vai bankai šajā gadījumā ir aizskārumš šajā lietā, bet tas ir tikai mana spekulācija, kādēļ, jo pēc būtības noguldījums ir bankas saistība pret klientu. Ja klients vairs nevar neko bankai paprasīt atpakaļ un bankai viņam nekas nav jāmaksā, tad īsti jau nav vairs temata, par ko būt aizskārumam. Par to es pilnīgi piekrišu, ka trešās personas tiesības var tikt

aizskartas. Es nezinu, vai šajā lietā viņas tiesām ir aizskartas, ko Saeimas pārstāvis arī labi jautāja, vai mēs varam pierādīt to... Es nezinu. Bet, ja nu gadījumā tā ir, tad trešā persona sanāk tā... ka vienam negodprātīgam noguldītājam konfiscējot visu naudu nevis tikai prasījuma tiesības, kas pienāktos pēc kreditora rindas, var veidoties situācija, ka citas trešās personas... vai manas... vai jebkura no klātesošā... noguldījums kreditora rindā tiek izmaksāts mazākā apmērā nekā... vai netiek izmaksāts vispār. , manuprāt, tas, kas ir galvenais jautājums šajā lietā, ir... vai tas ir samērīgi. Iespējams, ka ir... bet, iespējams, ka arī nav. Par to es negribētu izteikt simtprocentīgu viedokli. Varbūt mēs sakām, ka sabiedrības interesēs ir nepieļaut principiāli šādas naudas tālāku kaut kur staigāšanu, ja tā var teikt... Bet, no otras puses, mēs varam teikt, ka naudu vienmēr konfiscējam par labu valstij, ja vien nav cietušā, izņemot gadījumus, ja tomēr trešās personas tiesību aizsardzība ir nozīmīgāka, ka tomēr šo citu personu aizsargāšana ir svarīga. Tas, manuprāt, ir tas galvenais jautājums, kas šajā lietā ir jāatbild un cita jautājuma, šajā lietā, manuprāt, šajā lietā arī īsti nav.

Tāpēc tas aspekts noteikti būtu izvērtējams, skatoties tieši uz apstrīdētajām normām...

Un vēl viena piebilde par legalizāciju. Man šķiet, jautājumos to jautāja pieteikuma iesniedzēja pārstāvis kādai no pieaicinātajām personām... vai tas, ka... pieņemsim, ja persona A ir noguldījusi naudas līdzekļus, kuri ir arestēti un tiek uzskatīts, ka viņi ir nelegāli... ir tāds pieņēmumos izteikts... Ja viņus tikai neizmaksātu atpakaļ šai personai, vai tad legalizācijas ķēde būtu pārtraukta? Pēc būtības, tiešā ķēde būtu pārtraukta. Mērķis būtu sasniegts.

Tas, kas, protams, ir vērtību jautājums pašai valstij, vai viņa gribētu teikt, ka... nu, te gan ir nianse... jāteic, ka arī maksātnespējas procesā legalizācija var izpausties tādā veidā, ka kaut kāds sadarbojas... teiksim, administrators pats ir uz vienu roku ar to vienu sliktu kreditoru un speciāli ir piekārtots kāds cits kreditors... Nu, tas ir cits jautājums. To es paņemu nost. Es ceru, ka šajā gadījumā tas nav... un vispār nevarētu būt. Bet teorētiski varētu... Tajā gadījumā es teiktu, ka legalizācija tiek pārtraukta, un tas, ka tā nauda tur tālāk tiek izmaksāta citām personām... kurām nu nav nekāda sakara ar konkrēto noziedzīgo mantu, viņai pēc būtības, manuprāt, vērtējot trešās personas valsts tiesību samērojamību... nu, tā samērojamība būtu grūti nosverama tikai par labu valstij. Es domāju, ka trešo personu tiesības, kā arī FKTK minēja, šajā gadījumā būtu no svara.

Un tas īsumā būtu Finanšu nozares asociācijas viedoklis par šo aspektu. Vēl piebilstot to, ka industrija par šo lietu... kā es jau teicu, vairāk raugās ne tik daudz no konkrētā pieteikuma situācijas, bet no tā, ka, mūsaprāt, nedrīkstētu pieļaut situāciju, ka jau tā sliktā trešo personu tiesību aizsardzība kriminālprocesā kļūtu vēl sliktāka.

Tas ir tas, ko mēs jūtam... Industriāli mēs esam arī sagatavojuši vairākas vēstules pēdējā laikā arī iestādēm, lai risinātu vairākus jautājumus, it īpaši ar ķīlu,

konfiskāciju, arestēšanu un jauktas mantas gadījumiem, ko arī Saeima ir risinājusi tajā pašā slavenajā Vilipsona dzīvokļa gadījumā, kur tomēr tika pateikts, ka, ja nav cietušā, bet ir piekrituši valstij, tad, protams, viņu var nekonfiscēt. Nu, vai tas būtu attiecināms arī uz naudu, tas ir arī šīs lietas jautājums par trešās personas tiesību aizsardzību.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies jums par sniegto viedokli.

Un jau es teiktu nedaudz tā apsteidzoši, ka atbildējāt uz iepriekš tiesnešu uzdotajiem jautājumiem.

Es varētu iesākt ar jautājumiem. Jūs sniedzāt viedokli, ka gadījumā, ja kredītiestāde ir maksātnespējas procesā, tad nav, jūsuprāt, saskatāms šādas kredītiestādes 105. panta aizskārums, ja norisinās naudas līdzekļu konfiskācija.

Sakiet, lūdzu, vai būtu tāds pats secinājums, ja kredītiestāde nebūtu maksātnespējas procesā, bet būtu normāli darbojoša kredītiestāde?

E. Pastars.

Jā. Es domāju, ka jā. Es drīzāk skatītos... uz noguldījumiem mēs skatāmies kā uz saistību pret klientu. Tātad pēc būtības... Ja būtu savukārt... kredīta gadījumā, ja mēs runātu, ka nodrošinājums tiek konfiscēts, un banka zaudē tiesības atgūt... jo pamatā kredīts ir it kā noguldījums, mēs paņemam naudu, lai mēs izsniegtu kredītus un ar to pelnītu un tad dalītos ar noguldītāju un segtu bankas izdevumus. Noguldījums ir mans kā bankas parāds pret noguldītāju. Ja man viņa vairāk nav, noguldītājam arī vairs nekādu saistību pret mums nav, mums nevienam nekas sliktas no tā neveidojas, tikai varbūt rūgtuma piegārša, tas nav konstitucionāli aizsargājams.

Svarīgākais tas, kas būtu svarīgākais, šinī gadījumā būtu ķīla... kur banka aktīvi ģenerē ienākumus...

Bet, es teiktu tā, ka tas drīzāk ir mans pieņēmums, ka es tur to aizskārums tā neredzētu.

A. Laviņš.

Es mazlietiņ paturpināšu.

Kā jūs minējāt... noguldījums ar šī noguldījuma līguma noslēgšanas brīdi kļūst par bankas īpašumu, banka veic savu biznesu šādā jomā, piemēram, šos līdzekļus aizdod citām personām un tā tālāk... un tie jau aiziet aprītē. Ja šobrīd šie līdzekļi tiek izņemti... Vai te bankas aizskārums no tā, ka šie līdzekļi ir ieguldīti vēl citā darījumā, nerodas?

E. Pastars.

Nu, kā FKTK jau atbildēja... Principā bankai, viņai ar visām likviditātes rezervēm būtu jāpietiek, lai šāda veida konfiskācijas darījumi neradītu nekādu ietekmi. Ja tā rada ietekmi, tad bankas biznesa modelī ir problēma.

Savukārt, maksātspējīgā gadījumā, kas tieši šajā lietā ir, kā es par to minēju... šajā lietā būtu tas, ka īsti jau bankai nav nekādu... nav cerību pat uz komercdarbību... viņai pēc būtības būtu sakarīgi jānolikvidējas. Un nekāda tāda mantiskā aizskārums nav.

Protams, ja es skatītos Satversmes tiesas praksi, tad pat lieta par Parex mazākuma akcionāru lieta, kurā pat ir negatīva... interese par negatīvu likvidācijas kvotu, ja tā var teikt, ir aizsargājama ar 105. pantu un tādā griezumā raugoties... mans arguments būtu... nu, neizturētu kritiku, ja mēs skatītos no Satversmes tiesas prakses... līdzšinējās prakses viedokļa.

A. Laviņš.

Tā, lūdzu, vārds jautājumiem tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Paldies, Pastara kungs.

Par Satversmes 105. pantu. Man būs divi jautājumi.

Sakiet, lūdzu, kā jums šķiet, kāds ir jūsu viedoklis... Vai Satversmes 105. pants var aizsargāt tādas tiesības, kas ir radušās darījuma rezultātā, kura pamatā, kā vēlāk izrādās, ir bijuši noziedzīgi iegūti līdzekļi.

E. Pastars.

Kā es jau minēju... Jā, tātad attiecībā uz procesuālo... kā es jau minēju, tātad ikvienai persona ir tiesības pārbaudīt, vai šis iestāžu lēmums, ar kuru šis ir secināts, ir vai nav pamatots gan vispārējās jurisdikcijas tiesā, gan Satversmes tiesā. Vispārējās jurisdikcijas tiesas spriedums, kas atzīst to, ka tā ir noziedzīgi iegūta manta, nekādā gadījumā nedrīkst būt šķērslis, lai persona vērstos Satversmes tiesā. Protams, ja man būtu jāvērtē saturiski lietā... vai 105. pants aizsargā vai nē, nu, manuprāt, tur pēc definīcijas nav... nu, tīri saturiski... vai zaglim ir tiesības uz nozagto mantu. Nu, protams, ka nav. Jautājums ir, vai zaglim ir tiesības uz to, kādā procesā ir konstatēts, ka manta ir nozagta, tad zaglim ir tiesības pārbaudīt to, kā ir atzīts, vai šī manta ir atzīstama par zagtu un tādējādi... jo varbūt tur bija nepareizs tiesnesis, tur nebija uzklaušīta persona... nu, tur ir daudzi procesuālie pārkāpumi, ko var pieļaut. Tur ir vesels saraksts. Tā es uz to raudzītos. Principā procesuāli, jā.

A. Rodiņa.

Procesuāli, jā. Un tas nozīmē, ka šāda persona varētu vērsties gan par Satversmes 105. pantā iekļauto tiesību aizskārumu, gan arī 92. pantā iekļauto tiesību aizskārumu. Vai tikai 92. pantā iekļauto tiesību aizskārumu? Jo savā viedoklī tad, kad jūs paudāt... es pierakstīju, es citēšu... mēģināšu citēt jūs: “vairāk varētu vērsties par procesuāliem aspektiem”. Kā jūs to tad domājāt?

E. Pastars.

Jā, tas, protams, ir jautājums, kādā veidā un kurā tiesā, protams, skatās pieeju tiesības uz taisnīgu tiesu... izolētas vai mēs viņas kopā... bet saturiski tas būtu... Visticamāk, Satversmes tiesas procesā varētu teikt, ka pietiek tikai ar 92. pantu šādā gadījumā, piemēram, ja mēs tikai par procesu runātu. Bet ne visos gadījumos procesuālais 92. pants visu nosver. Tiesnesis un tiesas procesa norise... tas būtu, bet, piemēram, par to, vai šai mantai bija kādas citas... nu, es nezinu... trešo personu tiesības uz to, vai citas saistības, kas no tā izrietēja... vai kādas citas nianšes par to, kas pateica, ka ja manta konfiscēta, tad nevar prasīt pirmstermiņa atmaksu kredīta... nu, ja nebūtu tādas normas, vai varētu teikt, ka šādas normas neesamība ir radījusi papildus nosacījumus personai... Teiksim, tā, mēs noteikti varam atrast kādus saturiskos apstākļus, kurus persona... par kuriem varētu iebilst. Ja viņu nebūtu, pat ja šī manta ir zagta un viņai nav saturisku tiesību uz viņu, tad tomēr vajadzētu būt papildus regulējumam, vai viņš varētu būt citādāks. Es teiktu, ka var būt 105. pants... gadījumā, nu tā... ja pašam zaglim... nu, ja tā varētu teikt... šinī gadījumā jau mums nav zaglis, šeit mums ir trešā persona. Tā kā tā ir tāda drusku atšķirība.

A. Rodiņa.

Paldies.

Es turpināšu ar pārīs jautājumiem.

Es jau arī iepriekš jautāju iepriekšējai pieaicinātajai personai norādot, ka iepriekšējā tiesas sēdē Tieslietu ministrija bija teikusi, ka normālā situācijā kredītiestāde no civiltiesiskā viedokļa ir noguldīto līdzekļu īpašnieks, bet šāds civiltiesiskais risinājums neder tad, kad noguldījuma pamatā ir līdzekļi, kas ir... kuriem ir noziedzīga izcelsme.

Sakiet, lūdzu, kāds ir jūsu viedoklis par šo?

E. Pastars.

Es teiktu, ka tur nav daudz nekādas diskusijas par šo tēmu. Tur ir tas, ka noguldījums pieder bankai. Punkts. Ja tas tā nav, tad nē, tā nav banka, tas ir kaut kas cits.

Tas pats attiecas... un uz noziedzīgiem līdzekļiem ir tieši tas pats. Pat ja tas noguldījums... Teiksim, tā... neatkarīgi no tā, kam viņš pieder... ja viņu var confiscēt, ja tie ir noziedzīgi iegūti līdzekļi... It īpaši, ja tie ir atdoti cietušajam.

Varbūt es to mašīnu esmu nopircis... tajā skaitā, piemēram, es zinu, ka tā ir mana mašīna, bet izrādās, ka viņa bijusi zagta pirms tam. Nu, tad tādā brīdī tā vairs nebūs mana mašīna, tā jau būs atpakaļ cietušā mašīna.

Es tur nekādu atšķirību no naudas līdzekļiem šinī gadījumā arī neredzu. Ir tieši tas pats. Tā kā Senajās Romiešu tiesībās ir teikts: kur es savu zirgu atrodu, tur es viņu ņemu.

A. Rodiņa.

Jā, paldies.

Vai es pareizi saprotu, ka asociācijas viedoklis ir šāds, ka vajadzētu confiscēt nevis šos te reālos finanšu līdzekļus, bet gan prasījuma tiesības. Vai es pareizi saprotu?

E. Pastars.

Mēs parasti par maksātnespējīgajām bankām nesakām neko, jo tie nav mūsu biedri. Bet, ja mēs skatītos pēc tādas loģikas, tad jā... confiscē prasījuma tiesības... savukārt darbojošā bankā tas nozīmē, ka confiscē arī faktiski esošo noguldījumu. Un tajā ziņā mūsu viedoklis pilnībā saskan ar mūsu uzrauga viedokli, kā arī tas tika pausts.

A. Rodiņa.

Bet tad sanāk, ka Latvijā var pastāvēt divas dažādas... nu, teiksim tā īsi sakot... konfiskācijas shēmas, ņemot vērā, vai kredītiestāde ir maksātnespējas procesā vai ir normāli strādājoša.

E. Pastars.

Viena shēma... Abos gadījumos tā ir viena. Ir tikai jautājums, vai tā nauda ir. Jo var būt arī gadījumi, ka tā persona ir izkrāpusi 5 miljonus, kontā viņi ir pabijuši vienu dienu un pēc tam viņu tur vairāk nav. Iztērēti vai pārskaitīti citur. Nu, tad jūs vienkārši nevarēsiet confiscēt to naudu tādā apmērā, kādā viņi bija. Tas, vai ir nauda, vienmēr ir jautājums. Jo, var būt, ka viņa ir bijusi, bet vairs viņas nav. Bieži vien ir lietā tā, ka pilnā apmērā konfiskāciju nemaz arī principā neizdodas realizēt, jo tā nauda daļēji jau kaut kur ir, tā teikt, jau iztērēta.

A. Rodiņa.

Bet kā jūs vērtējat, vai... ja banka ir maksātnespējas procesā... Vai arī šis te mērķis – izņemt noziedzīgi iegūtus līdzekļus –, kurus, protams, kā mēs dzirdējām, nevar identificēt, bet tomēr... šo naudu izņemt no civiltiesiskās apgrozības, to nav būtiski sasniegt?

E. Pastars.

Es teiktu, ka to ir būtiski sasniegt. Bet, kā es jau teicu, ir jāvērtē, vai šajā ceļā, kā Satversmes tiesas samērīguma testa trešajā elementā parasti skatās... vai sabiedrības intereses... Šī ir sabiedrības interese, pa to nav šaubu... bet vai šajā sabiedrības intereses ceļā, vai ceļā uz šo sabiedrības interesi mēs neaizskaram kādas... trešās personas, es lietošu jēdzienu “labticīgais ieguvējs”, kas naudas gadījumā vispār ir kaut kas ļoti nesaprotams. Bet principā personas, kuras nekādā veidā nav vainojamas pie konkrētā nodarījuma, tādā ziņā labticīgas... es varētu teikt... Un tas ir arī tas jautājums, kas likuma normās ir rakstīts: atdodam valstij, ja vien nav cietušā.

Un, vienā normā par nekustamo īpašumu Saeima ir pateikusi, ka arī ieguvējam... tā kā tur līdzības zināmas ir.

A. Rodiņa.

Sakiet, lūdzu... jā, jūs skārāt tēmu “labticīgs ieguvējs”. Kāds ir jūsu viedoklis? Vai banka, ņemot vērā, ka tā ir šī īpašā likuma subjekts, var būt noziedzīgi iegūtas mantas labticīgs ieguvējs? Un kādi ir kritēriji, kas izšķir... jā, šinī gadījumā banka ir labticīga konkrētās mantas ieguvēja vai kādā citā gadījumā nav uzskatāma par labticīgu ieguvēju?

E. Pastars.

Tas ir tiešām ļoti labs jautājums. Ja mēs runājam par naudas līdzekļiem, es šādā kontekstā, kā jau teicu, to terminu nelietotu... naudas līdzekļu kontekstā, kas ir labticīgs ieguvējs... vai banka, jo līdzekļi, kas tiek iemaksāti noguldījumos un depozītos... principā šis business pats par sevi ir ar pietiekami augsta risku. Bankai ir, protams, jāspēj saprast, kuri līdzekļi... un veikt klientu pārbaudes tādā veidā... un darījumu pārbaudes, lai analizētu, ka pastāv riski un kurā gadījumā šī naudas plūsma būtu apturama ar ziņojumu, arestējama, iesaldējama, konfiscējama... Tā kā es teiktu, ka es vispār nelietotu jēdzienu “labticīgs ieguvējs” bankas kontekstā. Tāpēc mani arī vēl joprojām... es to domu vēl neesmu izdomājis līdz galam, bet mani joprojām mulsina bankas prasījuma tiesības pret kaut kādu labticīgu naudas turēšanu. Es šo nespēju salikt sakarīgā rāmī. Es domāju, ka tas jautājums vispār nav... Uz noguldījumu naudu bankai vispār nav... lai arī tās ir īpašumtiesības, lai viņa varētu rīkoties ar šo naudu, citā kontekstā, manuprāt, par to debatēt es neredzu jēgu tam. Es atvainojos... es te tā varētu teikt, ka tas, manuprāt, nav relevanti bankai prasīt, ka es tagad gribu šo noguldījumu, lai pie manis viņš paliek... Es domāju, ka tādu prasījuma tiesību noziedzīgas mantas gadījumā bankai nav un nevar būt.

Bet es neesmu precīzi visu argumentācijas ķēdi tā salicis skaidri, lai šo argumentu tā pieklājīgi nepamatotu.

A. Rodiņa.

Labi. Paldies.

Jūs arī teicāt, ka kredītiestādēm... citēju... “jāspēj noķert” vai “jāspēj izķert”... šī pēdiņās liekot “sliktā nauda”. Bet ja šādi līdzekļi tomēr ieplūst bankā... jūs arī stāstījāt par riskiem, uz riskiem balstītu pieeju un, protams, mēs arī saprotam, ka varbūt visu nevar izķert.. Bet tomēr. Ja šādi līdzekļi nonāk kredītiestādē. Vai mēs varam uzskatīt, ka banka ir izpildījusi visus no normatīvajiem aktiem izrietošos pienākumus noziedzīgu līdzekļu legalizācijas izskaušanas jomā?

E. Pastars.

Jā. Jebkurā bankā, jebkurā pasaules valstī šajā sekundē ir iekšā noziedzīgi iegūti līdzekļi. Jebkur... šajā pašā sekundē. Jo, ja mēs skatāmies no statistikas, ko piedāvā mums ANO, Eiropas Savienība... tad mums ir pāris procentu gadā, ko publiskajā un privātajā sektorā no visas noziedzīgās naudas izdodas noķert. Viņa ir visur un apkārt. Tāpēc ir svarīga šī nulles tolerance pret finanšu noziegumiem.

Nevar teikt tā: ja bankā pēkšņi atradās arestēti līdzekļi, kaut vai, teiksim, tūkstoš eiro apmērā, ka tad ir uzskatāms, ka viņa likuma prasības nav izpildījusi. Nē, viņa ir izpildījusi prasības, jo viņa tos ir noķērusi un turklāt ne visu naudu viņa var noķert tās kustības ātruma dēļ un noziedznieku izdomas dēļ un datu trūkuma dēļ par šo darījumu. Ja šādu secinājumu izdarītu, ja neatrod pie jums kaut vai bankā arestējamu naudu, tad tas nozīmē, ka jūs esat pārkāpuši likumu. Tad tajā brīdī, man šķiet, ka bankas kļūtu tik puritāniskas, ka mums nebūtu vispār riskos balstītas pieejas, mums būtu masīvs deriskings, kā rezultātā bankas nespētu pildīt savu funkciju tautsaimniecībā.

A. Rodiņa.

Paldies.

Un vēl viens no jautājumiem, kas ir analizēts tiesas sēdēs, ir arī plaši analizēts pieaicināto personu viedokļos, ir saistīts ar kreditoru vienlīdzīgumu un prasījuma apmierināšanu vai kreditoru kārtu.

Sakiet, vai jūsu ieskatā noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācija ir pielīdzināma citiem valsts prasījumiem maksātnespējas procesā, nu, piemēram, manis jau pieminētajiem nodokļiem un citiem maksājumiem un parādiem valsts budžetā.

E. Pastars.

Nu, tā tieši nē... Es teiktu, ka Kriminālprocesa likumā ir jāsaprot tikai viens aspekts un konfiskācijai varētu būt tikai viena mērķa, kad viņu varētu nepiemērot: vai šī sabiedrības interese atsver kādas citas nevainīgas trešās personas interešu aizskārumus. Un tas arī viss. Citos gadījumos viņai šis, ja tā ver teikt, iet pāri. Bet, kā jau es teicu, mums visiem patīk skaisti runāt par noziedzīgu līdzekļu izņemšanu no

aprites, bet tad, ja mēs paskatāmies likumos, reāli kā varētu to izdarīt, tad nemaz tik vienkārši to izdarīt nav.

A. Rodiņa.

Bet vai no... mēs zinām, ka uz normatīvajiem aktiem, tiesību normām ir jāskatās sistēmiski. Vai sistēmiski raugoties uz normatīvajiem aktiem Latvijā mēs šādu te secinājumu nevaram izdarīt?

E. Pastars.

Es teiktu tā, ka sistēmiski raugoties ar ideāliem tiesību normu piemērotājiem varētu, bet mums pavisam nav ideālu tiesību normu piemērotāju. Es jums kā piemēru varu minēt. Bankas arī tiek informētas par to, ka kādām no viņu ķīlām, nekustamajiem īpašumiem, tiek uzlikti aresti. Nē, viņām būtu jābūt informētām, bet viņas netiek informētas. Pat bieži vien šis praktiskais pienākums aizsūtīt paziņojumu bankai, ka uz jūsu īpašumu, uz kuru jums ir hipotēka, ir uzlikts arests, nu... viņi nepienāk... un bieži nepienāk... Nu, ja to nevar nodrošināt, es kaut kā neticu, ka bez skaidras tiesību normas izmeklētājs spētu trešo personu tiesību šādos smalkumos, kā mēs debatējam šajā lietā, tajā orientēties. Neticu.

A. Rodiņa.

Paldies.

Un plūstoši pārejām pie informēšanas tiesībām un pienākumiem. Es vēlējos precizēt, tas ir saistībā... protams, ar termiņu ievērošanu konstitucionālās sūdzības iesniegšanai arī šajā gadījumā.

Vai asociācijai ir zināms, vai kredītiestādes tiek informētas par kriminālprocesiem, par noziedzīgi iegūtu mantu, tās konfiskāciju tad, ja konfiskācija attiecas uz šajās bankās atvērtajos kontos esošiem līdzekļiem?

E. Pastars.

Tur parasti tas process ir tāds, ka no sākuma atnāk arests. Tas ir tipiski arestiem... Nu, tur arī, protams, ir visādi tie formulējumi. Mēs šobrīd esam saskaņojuši beidzot formulējumu standartus, kādā notiek arestēšana. Tas vienmēr atnāk. Nu, kādreiz ir varbūt bijuši tādi jocīgāki lūgumi, kā lūgt informēt klientus pašai bankai nevis, ka to dara izmeklētājs, bet tie vairāk ir bijuši kā atsevišķi izņēmumi... Bet... jā, banka vienmēr to uzzina ar aresta lēmuma saņemšanu. Ne vienmēr gan obligāti tas ir lēmums, jo nav jau pienākums sūtīt lēmumu. Dažkārt viņš tiek atsūtīts... parasti kā pavadvēstule. Savukārt tad, kad ir konfiskācija, tad, protams, atnāk spriedums. Tās lielākās problēmas šobrīd nav saistītas ar noguldījumiem, tā vairāk ir tehniska padarīšana, kā pareizi uzlikt arestus kontiem, jo tie formulējumi ir kādreiz ļoti dīvaini...

ka arestēt to naudu, kas atnāk no tā saņēmēja nevis visu naudu kontā... Bet mēs nevaram tā vienkārši tieši to ienākošo naudu atrast, kur viņa kontā ir... jo viņa sajaucās.

Bet tā galvenā problēma ir ar ķīlām un nodrošinājumiem. Tur patiešām ir ļoti neapskaužama situācija šobrīd.

A. Rodiņa.

Liels paldies par atbildēm.

A. Laviņš.

Es paturpināšu vēl ar jautājumiem.

Jūs devāt vērtējumu par tiesību piemērotājiem un saistībā ar šo es vēlējos vaicāt. Sakiet, lūdzu, šie tiesu nolēmumi, kuros mēs redzam, ka rezultatīvajās daļās tiek lietots formulējums, ka konfiscēt tādus un tādus naudas līdzekļus... kas atrodas tādā un tādā kredītiestādē, tādā un tādā kontā. Jūs teiktu, ka šāds formulējums ir neatbilstošs? Jo tur būtu jābūt formulējumam par to, ka prasījuma tiesības, tādas un tādas personas prasījuma tiesības pret tādu un tādu kredītiestādi par tādas summas izmaksāšanu?

E. Pastars.

Nē, es domāju, ka pareizi rakstīt ir tieši kontā... tam ir vairāki iemesli. Var būt tā, ka klientam paralēli bankā ir cits konts, kurā viņam ienāk alga un visi līdzekļi kustās normālā veidā. Tas gan nav bieži, bet tādi gadījumi ir. Un ir cits konts, kurā tiešām ir saņemts... piemēram, gadījumos, ka personai tikai par tajā kontā esošo naudu ir šaubas un ar to arī pietiek. Tā nauda tiek arestēta šaubīgajā apmērā un tur viņa arī stāv. Bet paralēli klientam var būt atvērts cits konts, piemēram, kur viņš saņem algu, kur viņš strādā jebkurā valsts iestādē... Tāpēc tās prasījuma tiesības jau būtu realizējamas pret banku kā tādu tād klientu līmenī nevis konta līmenī... Tāpēc šobrīd konfiskācija ir jāskata konta līmenī, vismaz darbojošās bankā, tur... jo darbojošā bankā prasījuma tiesības un naudas esamība ir sakritība... viņa ir viens pret vienu. Raksti, kā gribi.

Tāpēc šim konta formulējumam būtu jāpaliek, jo var būt arī cits konts, kurā nav arestēti līdzekļi un viņus nevar nemaz konfiscēt.

Un turklāt, var būt arī tā, ka tās naudas ir vairāk tajā kontā, nekā viņa ir paredzēta un spriedumā ierakstīta.

A. Laviņš.

Un nokomentējiet, lūdzu, to, ko mēs esam dzirdējuši arī šajā tiesas sēdē, ka tād kredītiestādes maksātnespējas gadījumā prasījums vai tiesas rīkojums par naudas līdzekļu konfiskāciju varētu būt atkarīgs no tā, kurā kārtā šis kreditors, kura līdzekļi tiek konfiscēti, atrodas. Respektīvi, visupirms maksātnespējīgā banka no saviem līdzekļiem, kas ir vienā kontā, izmaksā pirmās kārtas, otrās kārtas... un pieņemsim, ka

ceturtajā vai piektajā kārtā ir, lūk, šis bankas klients, kura kontā esošie līdzekļi ar tiesas nolēmumu ir konfiscēti.

E. Pastars.

Te būtu divas pieejas. Es neiebilstu komisijas... FKTK paustajam viedoklim, ka būtu šādā veidā pa kārtām jāskatās.

No otras puses, var piedot arī alternatīvu skatījumu uz to lietu, kā es iepriekš jau esmu minējis, ka varētu teikt tā... ka šajā gadījumā skatās pa kārtām, bet, ja gadījumā tās naudas tomēr pietiktu, paliktu vairāk un netiek aizskartas kādas trešo personu tiesības, tad valsts vispirms varētu paņemt arī vairāku summu, neļaujot to izmaksāt likvidācijas kvotā. Nu, respektīvi, ja visus kreditorus apmierinot, paliktu vēl pāri arī nauda gan pēc NGF un visiem pārējiem, arī likvidācijas kvotai, tad es teiktu, ka būtu nepamatoti izmaksāt šos līdzekļus likvidācijas kvotā. Tur valsts varētu teikt, ka nē, nē... ja mums nepietika visai summai pēc kreditoru kārtas konfiskācijai, tad liktos nepareizi, ka likvidācijas kvotā viņi tiek izmaksāti... tā gan nebūtu... tur būtu tad valstij priekšroka. Es tā teiktu.

Kreditoru gadījumā nē pret citiem kreditoriem, bet pret likvidācijas kvotu es teiktu, ka tā priekšroka būtu pamatojama.

A. Laviņš.

Jā... tāpat attiecībā pret kreditoriem – nē.

E. Pastars.

Jo viņi jau ne ar ko nav vainīgi. Likvidācijas kvotā īpašnieki var pateikt, ka neuzturēja pietiekamu kontroles sistēmu un... kāpēc banka vispār ir maksātnespējīga.

A. Laviņš.

Jā, es sapratu. Kreditori nav vainīgi, tāpēc tomēr noteiktas kārtas būtu jāievēro.

Sakiet, lūdzu, jūs kā banku asociācijas... nē... bet Latvijas Finanšu nozares asociācijas pārstāvis, jūs noteikti zināsiet no salīdzinošo tiesību viedokļa, kā šie konfiskācijas jautājumi tiek risināti citās Eiropas Savienības tiesiskajās sistēmās. Es vaicāju attiecībā uz šīm kārtām... kreditors... pirmās, otrās kārtas, piemēram, kreditors ar savām prasījuma tiesībām un ir paralēli tiesas pieņemtais lēmums par naudas līdzekļu konfiskāciju... tieši noziedzīgi iegūtu līdzekļu naudas konfiskāciju. Kā šie divi jautājumi tiek samēroti? Vai tiešām tur vispirms ir kreditoru kārtas, jo kreditori ne pie kā nav vainīgi, vai tomēr tiesas pieņemtais lēmums par noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskāciju ir kaut kas, kas stāv ārpus kreditoru kārtām.

E. Pastars.

Man jāatzīst, ka mēs šādus pētījumus neesam veikuši un patiešām nezinām, bet mēs ļoti sagaidītu, ka valsts, veidojot tiesisko regulējumu, to būtu noskaidrojusi.

A. Laviņš.

Paldies.

Vai būs jautājumi? Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Paldies. Jūs jau uz daudziem jautājumiem atbildējāt. Man nedaudz vēl tikai par aizskārumu, gribēju precizēt...

Tātd par aizskārumu jūs teicāt, ka bankai... nu, jūsuprāt, varētu arī nebūt aizskārumš. Savukārt, FKTK, atbildot teica, ka tas skar bankas spēju īstenot maksātspējas procesu, arī tā saistības pret kreditoriem. Kā tad ir... Ko jūs varat...

E. Pastars.

Es domāju, ka tas neizslēdz cits citu. Ja mēs skatāmies tīri tā praktiski, tas, protams, rada maksātspējas procesam izaicinājumus, ja tā var teikt.

Bet, kā jau es teicu, man ir tiešām žēl, ka es nevaru tā... es neesmu tā izpētījis to aizskāruma jautājumu, jo es nenācu te tīri kā pusi to pārstāvēt. Tad es to noteikti būtu teicis... Bet mana tāda konstitucionālo tiesību jurista sajūta ir tāda, ka te bankai nebūtu jābūt aizskārumam, pat ja tās ir tikai neērtības šajā gadījumā. Tas diemžēl ir viss, ko es šajā jautājumā...

A. Kučs.

Bet jūs teicāt, ka bankai ir saistības pret kreditoriem. Un tā saistība tad ar maksātspēju pazūd?

E. Pastars.

Es teiktu, ka tas... maksātspējas procesā jau ir skaidrs, ka viņa sadalīs naudu tik, cik tās būs... Un banku nevarēs vainot par to, ka viņai nebūs vairāk naudas. Nu, viņas prasījumi dzēsīsies tajā apmērā, kurā viņi nav apmierināti.

Vienīgais, kas var gūt aizskārumu... ir akcionāri, kuri nesaņem likvidācijas kvotu vai nu attiecīgi vēl citi vizzemākie kreditori var būt... Bet šajā gadījumā mēs runājam pamatā par... Tāpēc bankai kā iestādei es šeit aizskārumu neredzētu, jo viņai ir vairāk... es atvainojos par salīdzinājumu, bet te viņai būtu vairāk tāda kaprača loma pēc būtības. Tas ir maksātspējīgs uzņēmums, kurš ir jāizvada un viņai nevar būt savas tiesības un intereses šajā gadījumā. Viņai vienkārši ir jāizdara savs darbs. Ja kāds viņai pateiktu, ka viņa nedrīkst kaut ko darīt, tad, es teiktu, ka varētu būt diskutējams, ka

varbūt viņai neļauj kaut kādu rīcību brīvi veikt, realizēt kādus aktīvus vai tamlīdzīgi. Bet šeit es domāju, ka viņai nav tādā izpratnē aizskārums, ka viņa varētu uz to atsaukties.

A. Kučs.

Tātad, jūs redzētu to aizskārums uz kreditoriem?

E. Pastars.

Jā, uz kreditoriem, kuriem... tas ir teorētiski... Es nezinu, kas ir konkrētās lietas kreditors un, godīgi sakot, negribu zināt... Šādā veidā kreditoriem, ja tur nav nekādu aizdomu par viņu iesaisti... uz vienu roku ar kādu citu, ar to, kuram tiek konfiscēts, vai nav ziņu par krimināltiesiskām darbībām šīs personas dzīvē, tad es teiktu, ka viņa ir šajā gadījumā godprātīga trešā persona, kuras intereses būtu jāņem vērā, bet, kā jau arī Saeimas pārstāvis jautāja, visu izteiks matemātika, cik tad viņai īsti tur teorētiski vai praktiski pienākas.

A. Kučs.

Paldies.

A. Laviņš.

Lūdzu, vārds jautājumiem ir pieteikuma iesniedzēju pārstāvim.

M. Šķiņķis.

Paldies.

Vispirms par 105. pantu un vai tas aizsargā trešās personas... Kā es sapratu no jūsu pozīcijas, jūs teicāt, ka zagli neaizsargā, zaglis tad varētu strīdēties par procedūru Satversmes tiesā, bet trešo personu aizsargā... vai es pareizi sapratu... 105. pants. Vienkāršāk... kā ir Vilipsona kunga gadījumā, vai Vilipsona kungs varētu apstrīdēt Satversmes tiesā tiesību normu, kas nosaka, ka obligāti visos gadījumos viņa māja ir jākonfiscē.

E. Pastars.

Es domāju, ka tas jau arī ir pašā Kriminālprocesa likumā, ka trešo personu aizsardzībai ir jābūt, jautājums ir, vai tas tur tā labi uzrakstīts ir... Bet, jā, trešo personu viennozīmīgi 105. pants aizsargā gan procesuāli, gan saturiski. Man tur nav nekādu šaubu. Protams, var būt tiesas procesā diskusija, ka beigās tā trešā persona nemaz nav tik trešā persona. Bet tas jau ir tiesas procesa jautājums.

M. Šķiņķis.

Paldies.

Nākamais jautājums. Jūs teicāt, ka problēma Latvijas tiesiskajā regulējumā ir ar trešo personu – valsts un sabiedrības – interešu samērojamību. Es tieši te gribēju teikt, ka mūsu lieta tieši par to arī ir, jo mums ir apstrīdēta tiesību norma, kas nosaka, ka obligāti visos gadījumos bez izņēmuma konfiscēt mantu, nevērtējot, vai manta tiek noņemta trešajai personai vai zaglim, vai labticīgai, vai nelabticīgai... obligāti visos gadījumos ir jākonfiscē.

Vai jūs neredzat, ka problēma ir šīs normas būtībā, principā, ka nevis konfiscē... tā kā pati būtība...

E. Pastars.

Jā, es sapratu jautājumu. Es domāju, ka tā tas arī ir un arī te tie paši jautājumi par ķīlām un nodrošinājumu, ar ko mēs arī šobrīd saskaramies praksē, mazāk par noguldījumiem... Tur mēs redzam tieši to pašu, ka pēc būtības, teiksim, jaukta manta netiek vērtēta... nu, teiksim, ka tur pirmā iemaksa bija nelegāla, bankas finansējums legāls. Nu, ir tāds tipisks piemērs. Tur tādas izšķirības nav. Teorētiski varbūt kāda tiesa varētu šo tā ņemt vērā savā praksē, bet neviens no kolēģiem nav nedz redzējis, nedz dzirdējis par šādiem piemēriem un būtu pateicīgs redzēt, ja kādam tādi rīcībā ir, bet mēs tādas atraduši neesam.

Tā kā es teicu, ka tāda problēma ir ar normas konstrukciju. Varbūt tur ir papildu norma citā pantā ielikta, ir jautājums, kur tā ielikta, bet, manuprāt, to tas Vilipsona gadījums arī parāda un Saeimas Juridiskajā komisijā par to jau debate arī bija, ka vai tiešām esam iniciējuši visus gadījumus, ka trešo personu aizsardzība nav pietiekama. Manuprāt, vēl neesam. Varbūt šis ir tikai viens un ir vēl trīs, kurus mēs neskatām.

M. Šķiņķis.

Droši vien ir simtiem nevis trīs...

E. Pastars.

Ceram, ka nē.

M. Šķiņķis.

Tad nākamais jautājums... virzāties uz tādu procesuālo... Vai konkrētais pieteikuma iesniedzējs var vērsties Satversmes tiesā. Jūs teicāt, ka, ja noņem maksātnespējīgas bankas mantu, rodas bankai neērtības.

Vai jums nešķiet, ka tas ir kaut kas vairāk kā neērtība... Iedomāsimies, ka bankā ir palikuši 5 miljoni un atnāk tiesas lēmums, ka 6 miljoni ir atzīti par noziedzīgi iegūtiem un konfiscējami. Tajā pašā dienā, kā mums saka Saeima, administratoram ir nekavējoties jāšūta šie 6 miljoni, kuru nav, bet aizskaita 5, kuri ir un paliek... un naudas vairāk nav, nevar ne algas samaksāt administratora grāmatvedei, ne vispār kaut ko darīt. Viss apstājas. Vai tā ir neērtība vai tas ir īpašumtiesību aizskārums?

E. Pastars.

Nē, nu, protams... kā jau es teicu. Ja gadījumā ir tādā veidā... ka pats administrators, pieņemsim, algu nevar samaksāt, nu, tādā veidā es teiktu, ka tas jau ir prasījums, kas izriet visticamāk pat ne no 105. panta... Bet jebkurā šajā gadījumā tad es teiktu, ka es vēl varētu saskatīt to aizskārumu kā tādu, bet principā... nu tā, klasiski... banka ir, nauda ienāk, nauda aiziet, banka viņu sadala... nu, ja naudas nav, tad viņas nav šajā gadījumā. Nu, tas būtu arī tas, ko es gribētu teikt.

Bet ja tas rada pašai... administratoram... ka tādā gadījumā vispār paliek ar nulli, ja varētu tā teikt... un nevar pat pabeigt procesu, nav, par ko samaksāt atlīdzību darbiniekiem. Tad mēs veidojam citas... tur jau veidojas papildu aizskārums. Tādā gadījumā es gan nezinu, vai lietas fakti par to liecina, tāpēc es nevaru pateikt, jo es faktus neesmu analizējis.

M. Šķiņķis.

Tad vēl viens jautājums. No tiesību teorijas varbūt.

Likumdevējs Latvijā visos procesos ir paredzējis, ka, gadījumā, ja ir juridiskas personas maksātnespēja, tad administrators, rīkojoties maksātnespējīgās juridiskās personas vārdā, var celt prasības civilprocesā, būt cietušais kriminālprocesā, APK procesos... visos procesos aizsargāt tātad maksātnespējīgās personas mantu.

Vai nevarētu būt tā, ka likumdevējs, pieņemot Satversmes tiesas likumu, varbūt ir neiedomājies par tādu specifisku situāciju, ka ir maksātnespēja un ir jādod iespēja maksātnespējas administratoram, šai juridiskajai personai, arī vērsties Satversmes tiesā, ja viņš redz, ka ar tiesību normu ir aizskarta šī maksātnespējīgās juridiskās personas, piemēram, īpašumtiesība... un tādēļ tas būtu, aizpildot, iespējams, likuma robu... atrisināms. Pat tad, ja mēs nonāktu pie secinājuma, ka neskar maksātnespējīgās kredītiestādes mantu, bet skar pakārtoti kreditoru, trešo personu, mantu, tomēr ir likuma robs... likumdevējs vienkārši nav padomājis... ka ir šī specifika.

E. Pastars.

Es jūs sapratu.

Protams, es kā kreditoru organizācijas pārstāvis, varu atbildēt tikai vienu... Jo aktīvāk rīkosies maksātnespējīgās iestādes administrators, jo labāk... Un, manuprāt, viņš varētu celt prasības kaut vai Cilvēktiesību tiesā, ja viņš tādā veidā... Arī tādā veidā Satversmes tiesas process, es domāju, nebūtu izslēdzams, jo viņš jau rīkojas juridiskas personas vārdā. Ja ir aizskārums juridiskai personai, tad tādā veidā samazinās līdzekļi kreditoriem. Protams, ka tas... to viņš var izmantot kā rīcību. Jautājums ir, vai šajā gadījumā šī sija, par ko mēs runājam, un banka ir atšķirīgos apstākļos. Respektīvi, vai biznesa modelis katrā no šīm ir citādāks. Tas ir varbūt ir tas vienīgais, kas viņas var atšķirt. Bet tā principiāli procesuāli es neredzu iemeslu, kāpēc administrators nevarētu

aktīvi rīkoties. Jautājums ir, kas ir par pamatu tai rīcībai, kas ir tas faktiskais gadījums, ko viņš tad tur aizstāv, vai viņš veido aizskārumus 105., vai cita panta izpratnē.. Bet tas, ka administrators... man liekas, nu, kāda atšķirība... vai tas ir administrators vai kāds cits.

M. Šķiņķis.

Paldies. Man pagaidām nav jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies. Saeimas pārstāvjiem? Vai jums būs jautājumi?

A. Stupins.

Saeima neuzskata par vajadzīgu uzdot jel kādus jautājumus. Paldies.

A. Laviņš.

Pastara kungs, paldies jums par dalību Satversmes tiesas procesā, par sniegto viedokli un sniegtajām atbildēm. Jauku dienu jums!

Jā... tātad, atbilstoši mūsu šodien ieplānotajam darbam, vēl ir atlicis uz klausīt Finanšu izlūkošanas dienestu.

Znotiņas kundze, jūs esat pieslēgusies Satversmes tiesas sēdei?

I. Znotiņa.

Jā, Laviņa kungs, es esmu pieslēgusies.

A. Laviņš.

Jā. Man jāteic, ka Satversmes tiesa šodien darbu ir ieplānojusi maksimums līdz 12.30. Maksimums. Šobrīd ir atlikušas vairs tikai dažas minūtes. Deviņas.

Tikko tiesneši apspriedās uz vietas, ka lietderīgāk būtu, ja mēs jūsu vadīto institūciju uz klausītu rītdien no paša rīta, citādi iesāksim, jautājumu konteksts pazudīs un, iespējams, tas nebūs tas labākais rezultāts. Tāpēc es ceru uz jūsu sapratni un es ceru, ka rītdien no rīta, sākot no 10, jūs varēsiet atvēlēt laiku, lai piedalītos Satversmes tiesas sēdē. Vai varēsiet?

I. Znotiņa.

Man jāatzīst, ka es biju plānojusi rītdien dažas citas lietas, bet, ja jūs man, godātā tiesa, atļautu piedalīties bez kameras ieslēgšanas, tad es būtu priecīga, ja tādu ar tumšu... Maļēviča melnā kvadrāta attēlu... varētu būt, ar balsi, jā... Respektīvi, ar audio, jā, bet bez video...

Vai tas jums derēs, godājamā tiesa?

A. Laviņš.

Ziniet, viena no sastāvdaļām ir tomēr pārbaudīt personas identitāti man būs ārkārtīgi grūti to izdarīt, praktiski neiespējami... Tāpēc, šķiet, ka atbilde ir nē.

Kāds ir risinājums? Vai pulksten 9.00?

I. Znotiņa.

Jā, godātā tiesa, man jāskatās ir savā kalendārā... Protams, jūs esat prioritāri.

A. Laviņš.

Paldies par sapratni.

I. Znotiņa.

Godājamā tiesa, sakiet, varbūt mēs izmantotu iespēju šīs atlikušās 8 minūtes un es varētu tos savus galvenos argumentus izklāstīt un tad skatāties, kā mēs rīkojamies tālāk, jo man rītdiena ir diezgan saspringta, bet, labi. Nē, ja deviņi, tad deviņi, tad darīsim tā, ka esmu deviņos. Jā.

A. Laviņš.

Sarunāts. Rīt tiesas sēdi sākam pulksten deviņos un vispirms uz klausīsim jūs. Paldies.

I. Znotiņa.

Labi.

A. Laviņš.

Jūs varat atslēgties šajā brīdī no tiesas sēdes.

Man būs vēl daži organizatoriska rakstura jautājumi, jo mēs esam saņēmuši no Saeimas abiem pārstāvjiem lūgumu par to, lai nenozīmētu tiesas sēdes šajā lietā no 11. līdz 14. aprīlim.

Protams, ka nākamā sēde ir paredzēta rīt, pulksten 9.00, kā jau mēs esam to noskaidrojuši, bet ir redzams no pieaicināto personu skaita, ka rītdien vien mēs nepagūsim uz klausīt visas pieaicinātās personas. Tāpēc Satversmes tiesa bija ieplānojusi, ka varētu būt nākamās tiesas sēdes 13. un 14. aprīlī. Šobrīd mēs redzam, ka Saeimas pārstāvji ir lūguši... šajā laikā ir lūgums nenozīmēt lietas izskatīšanu.

Man lūgums ir Šķiņķa kungam sniegt savu viedokli. Vai ir iespējams piedalīties Satversmes tiesas sēdē, ja tā tiktu organizēta 19. aprīlī un 21. aprīlī, ja mēs varam šādi saplānot, protams, visu nē līdz beidzamai detaļai nav iespējams saplānot, bet 21. datumā varētu atvēlēt laiku tiesas debatēm.

Sakiet, lūdzu, kā jūs redzat šādu darba plānu? Ir iespējams?

M. Šķiņķis.

Ja drīkstu... pusminūti kalendārā apskatīties...

A. Laviņš.

Paskatīties, lūdzu.

M. Šķiņķis.

Diemžēl, godātā tiesa, man ir jāsaka nē, jo man 19. datumā ir jābūt tiesas sēdē citā procesā.

Un mēs ļoti pārkārtojām grafikus, kādi mums bija, atcēlām lietas, ko likās, ka nav iespējams atcelt, bet mēs rēķinājāmies ar datumiem un es uzskatu, ka arī Saeimai bija jāreķinās ar šiem datumiem, kas visiem bija zināmi. Saeimas Juridiskais birojs ir juridiski jaudīgs, noteikti ir citi pārstāvji, kas var ierasties.

A. Laviņš.

Paldies par jūsu sniegto viedokli par darba organizāciju šajā lietā.

Šobrīd tiek izsludināts pārtraukums sēdē līdz rītdienas pulksten 9.00, kad sāksim mūsu darbu ar Finanšu izlūkošanas dienesta pārstāves uzklauššanu.

Tiesas sēdē tiek izsludināts pārtraukums.

(Pārtraukums.)